

Scanner middelengebruik Gemeente Venlo

Huidige situatie in kaart en denkrichtingen
voor preventie

Scanner middelengebruik Gemeente Venlo

Huidige situatie in kaart en denkrichtingen
voor preventie

Colofon

Projectuitvoering

Aukje Sannen
Patrick van Iperen

Projectleider

Patrick van Iperen

Advies

Anneke van Wamel

Vormgeving

Canon Nederland N.V.

Beeld

Stan Jacobs (Unsplash)

Deze uitgave is te downloaden via www.trimbos.nl/webwinkel met artikelnummer **AF2095**

© Mei 2023, Trimbos-instituut, Utrecht

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande toestemming van het Trimbos-instituut.

Inhoudsopgave

Inleiding	5
1 De opzet van het onderzoek	6
1.1 Over de Scanner	6
1.2 Onderzoeksvragen	6
1.3 Onderzoeksinstrumenten	6
2 Aard en omvang middelengebruik in Venlo	9
2.1 Deskresearch middelengebruik jongeren en jongvolwassenen	9
2.2 Resultaten interviews en focusgroep over middelengebruik jongeren en jongvolwassenen	12
3 Middelenpreventie	20
3.1 Aanknopingspunten voor middelenpreventie in de beleidstukken	20
3.2 Preventie volgens de professionals en de jongvolwassenen	22
4 Conclusies	28
4.1 Wat is de aard en omvang van het middelengebruik onder jongeren en jongvolwassenen in Venlo?	28
4.2 Hoe zou de preventie van het middelengebruik onder jongeren en jongvolwassenen in Venlo volgens de ketenpartners en jongeren/jongvolwassenen er uit kunnen zien?	30
5 Aanbevelingen	33
Bijlagen	37
Bijlage 1 Overzicht gebruikte documenten deskresearch	37
Bijlage 2 Topiclijst interviews	38

De gemeente Venlo heeft het Trimbos-instituut in januari 2023 gevraagd om het middelengebruik (alcohol, drugs en tabak) onder jongeren en jongvolwassenen tot en met 27 jaar in kaart te brengen, en op basis daarvan een handelingsperspectief te schetsen voor middelenpreventie in de gemeente. De aanleiding is de aangenomen motie '0-Fase onderzoek jongeren en middelengebruik', waarin het college van B&W van Venlo wordt opgeroepen om inzicht te geven in het middelengebruik en daaraan gerelateerde problematiek. De opdracht voor het in kaart brengen van het middelengebruik en mogelijkheden voor preventie hebben we uitgevoerd middels de Scanner Middelengebruik, een methodiek voor kwalitatief onderzoek. Naast de Scanner is door het Regionale Informatie- en Expertise Centrum Limburg (hierna: RIEC) de ondermijnende jeugdcriminaliteit in kaart gebracht. In de fase van informatieverzameling is om praktische redenen gedeeltelijk samen opgetrokken. De rapporten zijn apart opgesteld door de beide organisaties.

In deze rapportage leest u over de opzet van het onderzoek (hoofdstuk 1) en de resultaten (hoofdstuk 2 en 3). Het rapport sluit af met conclusies (hoofdstuk 4) en aanbevelingen voor het vervolg op het gebied van middelenpreventie (hoofdstuk 5).

1 De opzet van het onderzoek

1.1 Over de Scanner

De Scanner is een beproefde onderzoeksmethodiek om op een kwalitatieve manier de lokale situatie rondom middelengebruik en oplossingsrichtingen in kaart te brengen. Het instrument is gebaseerd op de wetenschappelijk onderbouwde Rapid Assessment and Respons methode van de Wereldgezondheidsorganisatie.

In de Scanner voor de gemeente Venlo is gebruik gemaakt van documentonderzoek, interviews met stakeholders, een focusgroep met jongeren (van 12 tot 16 jaar) en een focusgroep met jongvolwassenen (20-27 jaar).

1.2 Onderzoeksvragen

Met deze Scanner wordt op een kwalitatieve manier 1) de aard en de omvang van het middelengebruik onder jongeren en jongvolwassenen in kaart gebracht en 2) worden denkrichtingen geformuleerd voor het opzetten van een duurzame preventieve aanpak om het middelengebruik te verminderen. Bij de uitvoering van de Scanner staan de volgende onderzoeksvragen, en de daarbij behorende deelvragen, centraal:

1. Wat is de aard en de omvang van het middelengebruik onder jongeren en jongvolwassenen (12 tot en met 27 jaar) in Venlo?
 - a) Welke informatie over het middelengebruik onder jongeren en jongvolwassenen in de gemeente Venlo is er beschikbaar in bestaande onderzoeksrapporten, registraties en beleidsnota's?
 - b) Welke kennis hebben (lokale) ketenpartners over het middelengebruik onder jongeren en jongvolwassenen in de gemeente Venlo?
 - c) Wat weten jongeren en jongvolwassenen zelf over het middelengebruik in de gemeente Venlo?
2. Hoe zou de preventie van het middelengebruik onder jongeren en jongvolwassenen in Venlo volgens de ketenpartners en jongeren / jongvolwassenen er uit kunnen zien?

1.3 Onderzoeksinstrumenten

Deskresearch

Deskresearch heeft als doel om de beschikbare informatie over het middelengebruik en preventie in reeds bestaande rapporten en beleidsplannen in kaart te brengen (deelvraag 1.a). Dit geeft een eerste beeld van de huidige situatie van het middelengebruik onder jongeren en jongvolwassenen en het preventiebeleid in de gemeente. Daarnaast geeft het input voor interviewvragen.

Voor de deskresearch selecteerde de gemeente een aantal beleidsdocumenten en onderzoeksrapporten. Het overzicht hiervan is te vinden in bijlage 1 van deze rapportage.

Interviews met professionals

Het doel van de interviews is om in kaart te brengen welke kennis professionals hebben over het middelengebruik in de gemeente Venlo, welke aanpakken op het gebied van middelenpreventie zij kennen in Venlo, welke oplossingsrichtingen volgens hen zinvol zijn en welke bijdrage zij zelf kunnen leveren. De gemeente Venlo heeft – in samenspraak met het Trimbos-instituut en het RIEC – de te interviewen professionals geselecteerd en de interviews gepland. De partijen in onderstaande tabel zijn geïnterviewd (tabel 1).

Voor de interviews is een topiclijst ontwikkeld (zie bijlage 2) op basis van de onderzoeksvragen en het deskresearch. Op 11 en 13 april 2023 zijn acht interviews afgenomen van maximaal één uur. Voorafgaand aan de interviews is toestemming voor opname verleend. De onderzoekers hebben de gesprekken ter plekke opgetekend en waar nodig aangevuld op basis van de audio-opnamen. De audio-opnames zijn hierna verwijderd.

Aanvullend op de interviews door het Trimbos-instituut zijn de professionals geïnterviewd door het RIEC over aan middelengebruik gelieerde criminaliteit en ondermijning. De onderzoekers van het Trimbos-instituut waren hierbij als toehoorders aanwezig.

Tabel 1. Interviewpartners

	Functie
Gesprek 1	Jongerenwerker Includio
Gesprek 2	Medewerkers sociaal wijkteam jeugd gemeente Venlo
Gesprek 3	Politieagent
Gesprek 4	Straatcoach gemeente Venlo
Gesprek 5	Straatcoach gemeente Venlo
Gesprek 6	Medewerker Bureau Jeugdzorg Limburg
Gesprek 7	Procesregisseur jeugdcriminaliteit gemeente Venlo
Gesprek 8	Ondersteuningscoördinator VMBO

Focusgroepen

In de Scanner middelengebruik gebruiken we de focusgroepen om hetgeen is opgehaald in de deskresearch en de interviews met professionals voor te leggen aan de doelgroep zelf. Daarnaast is het doel om in kaart te brengen hoe zij aankijken tegen het middelengebruik in de gemeente Venlo en welke oplossingsrichtingen voor preventie volgens hen zinvol zijn (deelvraag 1c). Hiervoor zijn op basis van de onderzoeksvragen, deskresearch en de interviews met professionals topiclijsten opgesteld. Een focusgroep bestaat idealiter uit 8 – 10 personen uit de doelgroep.

Focusgroep jongeren (12-18 jaar)

De focusgroep met jongeren zou op 19 april 2023 plaatsvinden. Er waren echter te weinig jongeren voor het uitvoeren van een focusgroep. In plaats van een focusgroep werd het een informeler

groepsgesprek met de drie aanwezige jongeren, twee jongerenwerkers en de initiatiefnemer van het jongerencentrum. We hebben de opgehaalde input gebruikt als extra groepsinterview.

De onderzoekers van het Trimbos-instituut hebben het groepsinterview ter plekke opgetekend, en geen audio-opname gemaakt van het interview. Alle gesprekspartners hebben de onderzoekers mondeling toestemming gegeven om de informatie uit de gesprekken geanonimiseerd te gebruiken voor deze rapportage.

Aanvullend op de vragen gesteld door het Trimbos-instituut heeft het RIEC de aanwezigen geïnterviewd over aan middelengebruik gelieerde criminaliteit en ondermijning. Het gesprek duurde in totaal 1,5 uur.

Focusgroep jongeren (18-27 jaar)

De focusgroep met jongvolwassenen vond plaats op 20 april 2023 met 11 jongvolwassenen uit de gemeente Venlo.

De onderzoekers hebben de gesprekken ter plekke opgetekend en waar nodig aangevuld op basis van de audio-opnamen. Alle gesprekspartners gaven de onderzoekers toestemming de informatie uit de gesprekken geanonimiseerd te gebruiken voor deze rapportage. De audio-opnames zijn hierna verwijderd.

Aanvullend op de vragen gesteld door het Trimbos-instituut heeft het RIEC de jongvolwassenen geïnterviewd over aan middelengebruik gelieerde criminaliteit en ondermijning. De focusgroep duurde in totaal anderhalf uur.

Triangulatie

Door de resultaten van het desk research, de interviews en de focusgroepen bij elkaar te brengen en met elkaar te vergelijken ontstaat er een goed beeld van het middelengebruik onder jongeren en jongvolwassenen in Venlo en de mogelijkheden voor preventie. Op basis hiervan kunnen conclusies worden getrokken. Dit wordt triangulatie van de resultaten genoemd. Met de wetenschappelijke inzichten en kennis van dit moment worden vervolgens op basis van de conclusies door het projectteam aanbevelingen gedaan voor drugspreventie aan de gemeente.

2 Aard en omvang middelengebruik in Venlo

2.1 Deskresearch middelengebruik jongeren en jongvolwassenen

Om het middelengebruik onder jongeren (12-18 jaar) en jongvolwassenen (18-27 jaar) in Venlo in kaart te brengen raadpleegden we bestaande registraties en cijfers. Een overzicht van gebruikte bronnen is te vinden in bijlage 1.

- Uit de Gezondheidsmonitor Jeugd Limburg-Noord 2021¹ [1] blijkt dat dat 29% van de scholieren uit klas 2 en 4 in Venlo recent alcohol heeft gedronken (cijfer uit 2019). Dit is minder dan de scholieren in de rest van Limburg-Noord, maar komt wel overeen met de rest van Nederland. Het aantal scholieren uit klas 4 dat recent heeft binge gedronken² of aangeschoten/ dronken is geweest, was in 2021 in Venlo lager dan in de regio Limburg- Noord en de rest van Nederland (zie tabel 2.)

Tabel 2. Alcoholgebruik scholieren 2021

Alcoholgebruik jongeren (Klas 2 en 4 VO)	Venlo	Limburg-Noord	Nederland
Heeft laatste 4 weken alcohol gedronken	29%*	35%	29%
Binge drinken laatste 4 weken			
Klas 2:	7%	10%	8%
Klas 4:	26%	39%	30%
Is laatste 4 weken dronken / aangeschoten geweest			
Klas 2:	3%	5%	4%
Klas 4:	18%	30%	24%

*Cijfer 2019, over 2021 is dit onbekend voor Venlo.

- Uit de trendcijfers over het alcoholgebruik onder scholieren in Venlo blijkt dat er tussen 2015 en 2019 sprake was van een daling van het recent alcoholgebruik, bingedrinken en dronken zijn. Deze trend komt overeen met het gebruik onder scholieren in de regio Limburg-Noord. In 2021 is er ook sprake van een daling van het aantal scholieren uit Venlo uit klas 4 dat de laatste vier weken dronken is geweest of heeft binge gedronken (zie tabel 3).

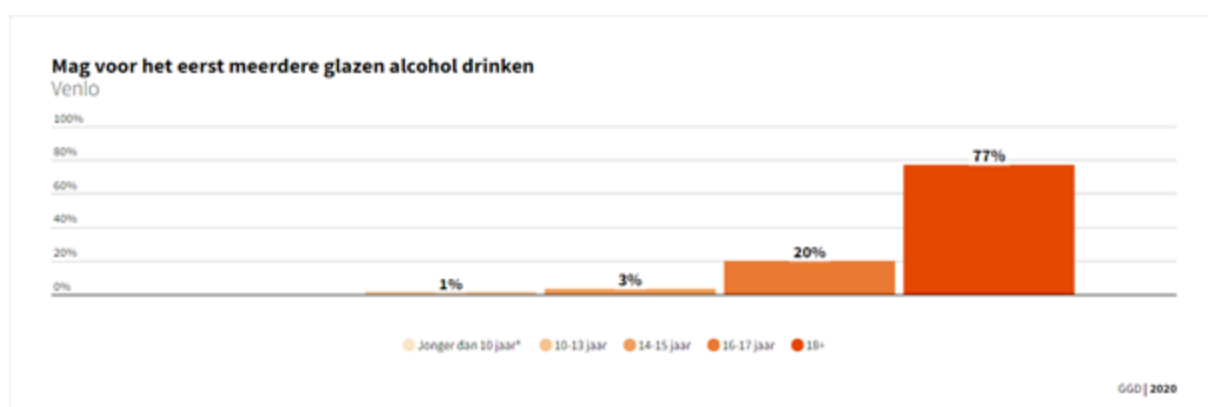
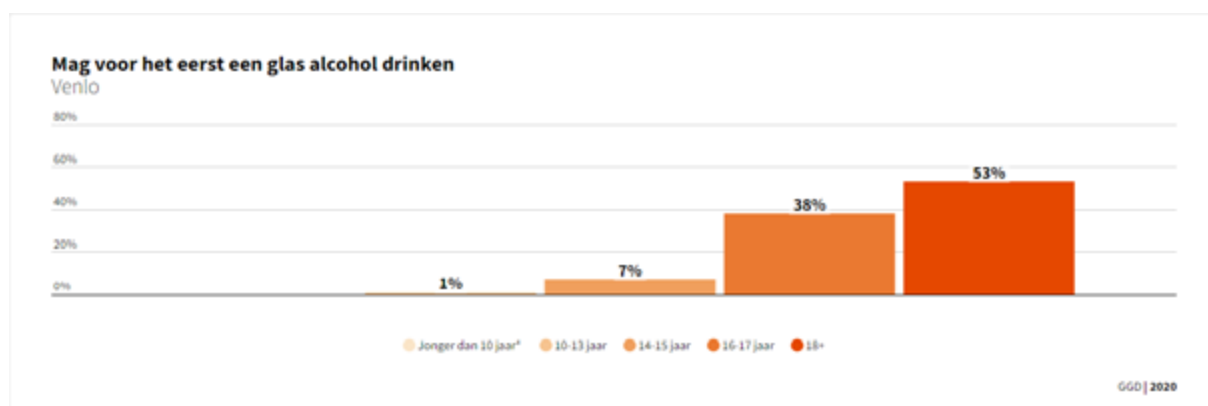
1 Door een verkeerde afname van de monitor door de GGD Limburg-Noord op twee Venlose scholen was de respons in Venlo in 2021 lager dan gebruikelijk. Als gevolg van de weegprocedure mag volgens de GGD Limburg-Noord worden verondersteld dat de wel getoonde cijfers op gemeenteniveau en op regionaal niveau representatief zijn op in ieder geval de meegewogen achtergrondkenmerken.

2 5 of meer drankjes bij één gelegenheid.

Tabel 3. Trend alcoholgebruik jongeren Venlo

Alcoholgebruik jongeren (Klas 2 en 4 VO)	2015	2019	2021
Heeft laatste 4 weken alcohol gedronken	35%	29%	-
Binge drinken laatste 4 weken	26%	23%	-
Klas 2:		6%	7%
Klas 4:		37%	26%
Is laatste 4 weken dronken / aangeschoten geweest	18%	15%	-
Klas 2:		2%	3%
Klas 4:		26%	18%

- In de Gezondheidsmonitor Ouderen en Volwassenen volwassenenmonitor [2] van de GGD Limburg-Noord is aan ouders gevraagd in hoeverre zij het acceptabel vinden dat kinderen uit verschillende leeftijdscategorieën alcohol drinken. Dit is uitgesplitst in voor het eerst een glas alcohol drinken en voor het eerst meerdere glazen drinken. Hieruit blijkt dat een groot deel van de ouders het acceptabel vindt dat hun kinderen voor hun 18^e drinken. Bijna de helft van de ouders vindt het acceptabel dat kinderen voor het eerst een glas alcohol drinken en bijna een kwart van de ouders vindt het acceptabel dat zij voor het eerst meerdere glazen alcohol drinken voor hun 18^e:

- Uit de Gezondheidsmonitor Jeugd Limburg-Noord 2021 [1] blijkt dat het aantal schoolgaande scholieren dat (dagelijks) rookt in Venlo significant lager ligt dan in de rest van Nederland. Dit geldt niet voor het aantal scholieren dat ooit een e-sigaret heeft gerookt. Het softdrugsgebruik

is onder schoolgaande jongeren in Venlo en de regio Limburg-Noord lager dan in de rest van Nederland:

Tabel 4. Tabak en drugsgebruik scholieren 2021

Tabak en drugsgebruik scholieren (klas 2 en 4 VO)	Venlo	Limburg-Noord	Nederland
Heeft de afgelopen 4 weken gerookt	4%	5%	9,5%
Heeft de afgelopen 4 weken gerookt (klas 4)	7%	-	15 ³ -23 ⁴ %
Rookt dagelijks	-	1%	2,5%
E-sigaret (ooit, 2019)	28%	22%	25%
Heeft laatste 4 weken softdrugs gebruikt	2%	3%	6%
Heeft ooit softdrugs gebruikt	5%	6%	10%
Heeft de laatste 4 weken lachgas gebruikt	-	1%	1%
Heeft ooit lachgas gebruikt	3%	3%	5%

- Uit de Gezondheidsmonitor Jeugd VSO-PRO (voortgezet speciaal onderwijs, 2019) [3] komt naar voren dat in de regio Limburg-Noord⁵ het recent alcohol drinken en softdrugsgebruik onder scholieren niet hoger is dan bij hun leeftijdsgenootjes uit de regio die niet op het VSO zitten. Het ooit softdrugs gebruik is wel hoger: 11% om 6%. Daarnaast geeft 10% van deze jongeren aan ooit harddrugs en/of lachgas te hebben gebruikt. Dit gebruik is ook hoger dan hun leeftijdsgenootjes uit de rest van Nederland die niet op het VSO zitten.

Middelengebruik jongvolwassenen

- Uit de Gezondheidsmonitor Ouderen en Volwassenen Limburg-Noord [2] blijkt dat van de jongvolwassenen (18-24 jaar) 33% zich houdt aan de richtlijn van de Gezondheidsraad met betrekking tot het drinken van alcohol⁶. 2% van de jongvolwassenen uit de gemeente Venlo drinkt overmatig⁷ alcohol. Dit is opvallend, omdat dit significant lager is dan de jongvolwassenen uit de regio (9%). Van de jongvolwassenen geeft 13% aan het afgelopen halfjaar zwaar⁸ te hebben gedronken. Dit is ook lager dan het gemiddelde van de jongeren in de regio (19%).
- Van de jongvolwassenen in de leeftijd 18-24 jaar rookt 19% in 2020, en gebruikt 3% een e-sigaret. Dit is vergelijkbaar met de rest van de regio Limburg-Noord.
- Over drugsgebruik zijn geen lokale cijfers voor (jong) volwassenen bekend.

3 De landelijke cijfers zijn niet op basis van 4e klas, maar op basis van leeftijd. Dit betreft de 15-jarigen.

4 Zie hierboven, dit betreft de 16-jarigen.

5 Er zijn geen lokale cijfers voor de gemeente Venlo bekend.

6 De richtlijn is: drink niet, of maximaal 1 glas per dag.

7 Overmatig drinken: meer dan 21 glazen per week voor mannen en meer dan 14 glazen voor vrouwen.

8 Zwaar drinken: minstens 1 keer per week 6 glazen of meer (mannen) of 4 glazen (vrouwen).

Tabel 5. Middelengebruik jongvolwassenen (18-24 jaar) 2020

Middelengebruik 18-24 jaar	Venlo	Limburg-Noord	Nederland
Drinkt volgens de richtlijn	33%	27%	30,2% (18/19 jaar) 34,3% (20-25 jaar)
Overmatig drinken	2%	9%	9,5% (18/19 jaar) 9,6% (20-25 jaar)
Zwaar drinken	13%	19%	19,4% (18/19 jaar) 14,1% (20-25 jaar)
Rookt	19%	21%	10,4% (18-20 jaar) 12,4% (20-25 jaar)
E-sigaret	3%	4%	-

- Het aantal mensen dat betrapt is op rijden onder invloed (alcohol en drugs) is in 2022 toegenomen ten opzichte van 2021, zo blijkt uit dataredactie van het *Algemeen Dagblad*. In Venlo zijn er in 2022 346 processen-verbaal uitgeschreven door de politie. Het jaar ervoor waren dat er 220. Dit betekent een stijging van 57 procent. Ook ten opzichte van tien jaar terug worden er in de gemeente Venlo tegenwoordig meer mensen betrapt op rijden onder invloed. Sinds 2012 nam het aantal toe met 39 procent. Het gaat hier om alle volwassenen uit Venlo, het is niet bekend welk deel jongvolwassen is.

Sociaaleconomische status inwoners van gemeente Venlo

- Uit het beleidskader 'Fier op Venlo' [4] blijkt dat de gemeente Venlo een relatief hoog aantal huishoudens met een relatief lage sociaaleconomische status heeft. Armoede, laaggeletterdheid en een hoger gebruik van specialistische zorg, waaronder jeugdhulp, komen relatief vaak voor. In het beleidskader is opgenomen dat de gemeente Venlo op basis van de landelijke prognoses verwacht dat er een verdere toename in de sociale economische ongelijkheid gaat plaatsvinden in Venlo.

2.2 Resultaten interviews en focusgroep over middelengebruik jongeren en jongvolwassenen

Voor het in kaart brengen van het middelengebruik onder jongeren (12-18 jaar) en jongvolwassenen (18-27 jaar) in Venlo hebben we naast de deskresearch ook professionals, jongeren en jongvolwassenen uit de gemeente Venlo geïnterviewd. In dit deel vindt u de bevindingen uit deze interviews. De respondenten hebben gereageerd vanuit hun expertise, de context en setting waarin zij werken. Hetgeen is opgehaald moet dan ook worden gelezen vanuit die achtergrond.

2.2.1 Jongeren en middelengebruik

Alcohol

- Uit de interviews blijkt dat de gemiddelde startleeftijd om te gaan drinken in de gemeente Venlo 13 – 14 jaar oud is. Dit komt overeen met de startleeftijd van jongeren in de regio Limburg-Noord en de rest van Nederland.

- De jongeren drinken volgens de respondenten met name in de weekenden en dan gaat het om bier of verschillende soorten shotjes. Ze drinken veel; volgens een jongere gaan jongeren 'tot het gaatje' en drinken ze soms tot ze omvallen.
- De jongeren en jongvolwassenen herkennen het beeld niet dat jongeren uit de gemeente Venlo minder zouden drinken dan hun leeftijdsgenoten in de regio Limburg-Noord. Er zijn wel jongeren die geen alcohol drinken, bijvoorbeeld vanwege hun religieuze achtergrond.
- Een aantal professionals heeft de afgelopen jaren een verschuiving geconstateerd van het drinken van alcohol naar het gebruik van andere middelen zoals vapes (e-sigaretten), cannabis en lachgas. Een verschuiving van alcohol naar cannabis en/of vaperen wordt door jongeren en jongvolwassenen niet herkend, zij zien juist dat jongeren het allebei (zijn gaan) gebruiken. Het lachgasgebruik is recentelijk afgenomen door het verbod op grond van de Opiumwet.
- Jongeren drinken met name thuis en in keten in dorpen binnen de gemeente Venlo. Er zijn echter ook groepen jongeren die op straat drinken. Er is een harde kern van jongeren in de leeftijd van 14-16 jaar waarvoor dit geldt. Zij drinken op plekken in de openbare ruimte. Hierbij sluiten steeds wisselend andere jongeren aan. Bij deze groep sluiten jongvolwassenen aan, zij regelen soms de alcohol. De groep verplaatst zich door de stad en hangt dus niet steeds op een plek of in een wijk. Het gaat hierbij vooral om een groep jongeren met een Nederlandse achtergrond.
- Meerdere ouders lijken volgens de professionals liever te zien dat hun minderjarige kinderen thuis leren drinken, omdat ze het anders op straat zullen doen waar geen toezicht is.
- Vanuit handhaving wordt aangegeven dat er gecontroleerd wordt op het drinken van alcohol op straat, want dit is verboden. Dit voorkomt echter niet dat in wijken in Venlo groepen jongeren op straat drinken.
- Bij de meeste locaties waar jongeren komen om te chillen / uit te gaan kunnen ze geen alcohol krijgen. Maar er zijn ook locaties waar feesten worden georganiseerd 'waar je alles mee krijgt'. In de stad is de leeftijdscontrole in de horeca beter dan in de dorpen, zeggen jongeren en jongvolwassenen, zeker in de weekenden. Voor meisjes is deze controle in de uitgaansgelegenheden iets minder streng, voor jongens met een migratieachtergrond juist strenger.
- Tijdens carnaval en andere evenementen wordt er door jongeren flink alcohol gedronken. De handhaving op wederverstrekking⁹ is door de massaliteit lastig en hierdoor kunnen jongeren gemakkelijker aan alcohol komen. Uit de interviews komt naar voren dat – los van de wederverstrekking - de leeftijdsgrens redelijk goed wordt nageleefd door de verstrekkers.

Tabak

- Volgens de respondenten roken jongeren veel en vaak, met name het vaperen wordt vaak genoemd. Dit beeld komt niet overeen met de gegevens uit de Gezondheidsmonitor Jeugd 2021 [1]. Hieruit kwam naar voren dat het aantal jongeren dat recent heeft gerookt juist lager is dan in de rest van de regio en Nederland. Het aantal jongeren dat e-sigaretten rookt (28%) komt dan weer wel overeen met het beeld uit de interviews. Al vinden de respondenten het wel lastig om aantallen te noemen, volgens enkele respondenten kan het wel oplopen tot 50% van de jongeren die wel eens een e-sigaret rookt.
- Gemiddeld beginnen jongeren in Venlo met roken rond hun 12^e of 13^e. Vapes worden soms al gebruikt en verkocht op basisscholen. Gebruik en verkoop vinden zeker plaats op middelbare

⁹ Wederverstrekking betekent dat een meerderjarige alcohol koopt en dit doorgeeft aan een minderjarige. Dit is strafbaar. De meerderjarige riskeert hiervoor een boete van € 100,-.

scholen. In Venlo zijn grootverkopers die vapes aan enkele jongeren verkopen. Deze jongeren verkopen deze vervolgens door aan andere jongeren.

- Jongeren die op straat rondhangen vaperen vaker. Jongeren zien volgens een aantal respondenten voordelen van vaperen ten opzichte van sigaretten: minder stank en voordeliger. Ze denken bovendien dat sigaretten ongezonder zijn. En vaperen wordt lekkerder gevonden.
- Jongeren gebruikten eerder ook snus, maar die trend lijkt weer te zijn afgenomen en te zijn vervangen door vaperen. Een aantal respondenten noemt het gebruik van shisha (waterpijp) als een van de trends onder jongeren.
- Sommige jongeren die op jongere leeftijd beginnen met roken/vaperen krijgen vervolgens ook belangstelling voor softdrugs.

Drugsgebruik en settings

- Volgens de respondenten wordt er door jongeren in de gemeente Venlo veel geblowd en is het ook een behoorlijk grote groep jongeren die dat doet. Volgens een jongerenwerker zelfs 60-70% van de jongeren met wie hij contact heeft in de wijk. Dit beeld komt niet overeen met de gegevens uit de Gezondheidsmonitor Jeugd [1], waaruit blijkt dat scholieren significant minder softdrugs gebruiken dan elders in Nederland.
- Jongeren uit Venlo beginnen rond hun 13^e of 14^e met het gebruiken van cannabis. Dit is dezelfde leeftijd waarop jongeren beginnen met drinken van alcohol. Er zijn groepen jongeren die vanwege hun religieuze achtergrond geen alcohol mogen drinken, maar wel softdrugs en lachgas gebruik(t)en (het gebruik van lachgas is afgenomen sinds het landelijk verbod). Voor andere jongeren loopt het gebruik van alcohol en cannabis meer door elkaar heen.
- Het gebruik van softdrugs gebeurt zowel op hangplekken in de openbare ruimte als thuis. Het cannabisgebruik is niet altijd zichtbaar. Er is echter wel een groep hangjongeren waarbij het gebruik voor iedereen duidelijk zichtbaar is. Er leven verschillende ideeën over de omvang van deze groep hangjongeren: het zou gaan om tussen de 30 en 100 jongeren. Hierbij gaat het dan om jongeren die hangen in de stad Venlo. Er zijn ook signalen uit de dorpen Arcen en Tegelen dat daar door groepen jongeren (soft)drugs worden gebruikt.
- Het gebruik van harddrugs begint vanaf de leeftijd van 15 of 16 jaar. Het gaat dan om XTC, speed/snelle en cocaïne. Sinds kort doen regelmatig verhalen de ronde over wat de jongeren Filipijntjes noemen. Volgens een professional een roze poeder met MDMA als werkzame stof. Een andere professional noemde het Tucibi¹⁰. De groep harddrugsgebruikers onder jongeren is kleiner dan de groep softdrugsgebruikers.
- Volgens een jongerenwerker neemt het gebruik van harddrugs toe onder de leeftijd 17+. Het harddrugsgebruik gebeurt dan met name op privéfeestjes en vanaf hun 18e (jongvolwassenen) ook tijdens het uitgaan en op evenementen.
- Daarnaast gebruiken jongeren ook designerdrugs, echter is de omvang hiervan lastiger vast te stellen.

Verkrijgbaarheid drugs

- Jongeren kunnen volgens de respondenten makkelijk aan drugs komen in de gemeente Venlo. Het verkrijgen van zowel softdrugs als harddrugs gaat via 'runners' en/of door vrienden die 18+ zijn.

¹⁰ Hoewel het op basis van de verhalen niet is vast te stellen, zou het kunnen gaan om Wat is tucibi, tuci/tusi of pink cocaïne? - Jellinek.

- Designerdrugs zijn makkelijk online te verkrijgen en doordat veel designerdrugs (nog) niet in de Opiumwet staan is het legaal om deze te kopen (en te verkopen).

Oorzaken en achtergrond drugsgebruik

- De grootste groep jongeren die soft- en harddrugs gaan gebruiken doen dit om te experimenteren, omdat anderen in hun vriendengroep ook (zijn gaan) gebruiken en/of omdat ze zich vervelen. Drugs zijn ook makkelijk verkrijgbaar en relatief goedkoop, waardoor de drempel laag is om drugs te gaan gebruiken
- De gemeente Venlo kent echter ook jongeren, met name in de zogeheten aandachtswijken (in de gesprekken komen de in de raadsbrief genoemde aandachtswijken ook terug als de aandachtswijken), met problematiek als trauma's, leegte en instabiele gezinssituaties. Onder deze jongeren is het drugsgebruik volgens de respondenten ook groter, omdat zij hiermee hun situatie proberen te verdoven.
- Er zijn daarnaast jongeren die opgroeien in een gezin waarin oudere broers of ouders (soft) drugs gebruiken. Kinderen groeien zo op met het idee dat het gebruik van softdrugs normaal is. Dat maakt de kans groter dat zij zelf ook drugs gaan gebruiken. Soms zitten deze families in de drugshandel. De jongeren worden vanuit hun familie gepusht om te gebruiken en mee te doen in de drugshandel.
- De jonge structurele softdrugsgebruikers – waarbij de kans ook groter is dat ze blijven gebruiken wanneer ze jongvolwassen zijn – vallen vaker onder de 'kwetsbare doelgroepen'. Deze jongeren kunnen kwetsbaar zijn om verschillende redenen, maar vaak is er sprake van multiproblematiek in het gezin.
- Jongeren die drugs gebruiken doen dit vaker in groepen met jongeren met een vergelijkbare achtergrond. Softdrugsgebruik komt onder verschillende groepen jongeren in Venlo voor. De groep jongeren die harddrugs gebruiken zijn vaker jongens met een Nederlandse achtergrond.

2.2.2 Jongvolwassenen en middelengebruik

Alcohol

- Volgens de jongvolwassenen en professionals vindt het zware alcoholgebruik door jongvolwassenen (18-27 jaar) vooral plaats voor en tijdens het uitgaan. Het indrinken voorafgaand aan het uitgaan en het vervolgens doordrinken tijdens het uitgaan leidt volgens enkele respondenten tot zwaar alcoholgebruik onder jongvolwassenen. Het alcoholgebruik onder de uitgaanders en (internationale) studenten is volgens de jongvolwassenen in de focusgroep dan ook hoog. Het lijkt er op dat 10-15 glazen per avond gebruikelijk is, al zeggen veel jongvolwassenen in de focusgroep dat zij het voor zichzelf veel vinden.
- Jonge arbeidsmigranten drinken veel alcohol. Dit komt mede doordat ze geen stabiele basis hebben in Venlo en volgens een professional 'leven alsof ze op vakantie zijn'. Zij drinken ook op straat.
- Onder arbeidsmigranten die met hun gezin naar Venlo komen, is regelmatig sprake van problematisch alcoholgebruik door de ouders. Dit wordt vaak niet tijdig gesignaleerd, omdat het volgens de professionals meer 'gesloten' gezinnen betreft.

Tabak

- Het beeld uit de deskresearch dat jongvolwassenen meer roken dan elders in Nederland komt terug in de gesprekken met de respondenten. Zij zien wel een verschuiving van het roken

van sigaretten naar het gebruik van vapes. Jongvolwassenen in de focusgroep noemen het roken van sigaretten zelfs 'ouderwets'. De aantallen jongvolwassenen die roken/vapen onderuitgaanders loopt volgens hen op tot wel 50% van de jongvolwassenen.

Drugs

- Meerdere respondenten noemen Venlo een 'drugsstad', vanwege de aanwezigheid van drugshandel en het veelvuldig gebruik van drugs door inwoners. Vanaf het station komen bovendien dagelijks tientallen drugstoeristen naar Venlo om hun drugs (met name cannabis) te kopen en te gebruiken.
- Omdat er geen lokale cijfers zijn over het drugsgebruik van jongvolwassenen is er geen vergelijkingsmateriaal. Landelijk gezien is het gebruik van drugs onder met name studenten en jongeren die uitgaan groter dan onder de rest van de bevolking. Uit de interviews en de focusgroepen komt dit beeld ook duidelijk naar voren.
- Onder uitgaanders in de gemeente Venlo komt drugsgebruik zeker veelvuldig voor, zowel in clubs als op festivals. Het gebruik van drugs is in het uitgaansleven volgens de jongvolwassenen dan ook vrij openlijk. Een jongvolwassene noemt als voorbeeld dat hij iemand cocaïne zag snuiven van een fietssleutel op een festival. Volgens een andere jongvolwassene "heeft iedereen iets op" in sommige clubs.
- Uitgaanders gebruiken volgens de respondenten verschillende harddrugs zoals XTC en cocaïne. Andere harddrugs als GHB worden minder genoemd door de respondenten, maar worden soms ook gebruikt tijdens het uitgaan en op evenementen.
- Naast de uitgaanders worden ook de jongere horecawerknemers genoemd als gebruikers van drugs. Zij gebruiken in hun vrije tijd maar om ook voorafgaand of tijdens het werk. Het gaat dan met name om wiet en cocaïne, maar ook 3-mmc, 4-mmc en psychedelica worden genoemd.
- Het softdrugsgebruik is eveneens groot onder jongvolwassenen. De meeste gebruikers van cannabis zijn als minderjarige begonnen en zijn dit blijven gebruiken nu ze jongvolwassenen. Deze jongvolwassenen zijn ook te vinden op de hangplekken in Venlo en/of zitten gezamenlijk in een auto op een meer afgelegen plek om te gebruiken. Naast cannabis gebruiken zij ook wel harddrugs.
- Meerdere respondenten zien naast het cannabisgebruik een verschuiving naar meer gebruik van harddrugs zoals cocaïne en XTC.
- Een laatste groep die is genoemd zijn de jonge arbeidsmigranten. Naast veelvuldig alcoholgebruik wordt bij deze groep (soft)drugsgebruik waargenomen. Volgens de respondenten is het gebruik in deze groep hoog omdat zij weinig anders te doen hebben.

2.2.3 Problemen door alcohol- en drugsgebruik

De respondenten zien verschillende problemen die gerelateerd zijn aan het alcohol- en drugsgebruik door jongeren en jongvolwassenen. Het middelengebruik kan zowel oorzaak als gevolg zijn van problemen, of bestaande problemen verergeren. Hieronder geven we een overzicht van de genoemde problemen die ontstaan door alcohol- en drugsgebruik door jongeren en jongvolwassenen.

School

Binnen Venlo zijn meerdere jongeren en jongvolwassenen waar de schoolprestaties of de studieprestaties achteruit gaan door het gebruiken van alcohol en/of drugs. Jongeren komen

bijvoorbeeld niet meer (terug) naar de lessen wanneer zij onder invloed zijn nadat ze middelen hebben gebruikt in de pauze, of zijn niet scherp nadat ze avond er voor alcohol of drugs hebben gebruikt. Een aantal jongeren heeft school moeten verlaten (mede) als gevolg van het alcohol- en drugsgebruik. De gevolgen hiervan kunnen groot zijn voor jongeren in de toekomst, zo heeft een aantal jongeren als gevolg hiervan geen startkwalificatie behaald. Voor jongvolwassenen geldt dat zij problemen hebben om hun studie af te maken en dat het hen vervolgens ontbreekt aan een perspectief op een baan en leven zonder middelen.

Werk

De werkprestaties hebben bij groepen jongeren en jongvolwassenen te lijden onder het alcohol- en drugsgebruik. Zo komen jongeren niet opdagen bij hun bijbaantje wanneer zij onder invloed zijn (geweest). Daarnaast zijn jonge medewerkers minder scherp tijdens het werk wanneer ze nog onder invloed zijn. Een ander genoemd probleem is dat jongvolwassenen drugs gebruiken tijdens het werken, met name in de horeca.

Gezondheidsproblemen

Er worden verschillende gezondheidsproblemen genoemd door de respondenten, zowel fysieke als mentale. Zo kan een aantal jongeren en jongvolwassenen na verloop van tijd niet meer stoppen met blowen en het gebruiken van andere drugs en zijn verslaafd geraakt. Daardoor komen zij ook op andere leefgebieden in de problemen. Ook een algehele verslechtering van de gezondheid en hersensschade worden genoemd als problemen door alcohol en drugs.

Uiteenvallen sociale netwerken jongeren en jongvolwassenen

Het gebruik van drugs wordt niet in alle vriendengroepen geaccepteerd. Hierdoor vallen bestaande vriendengroepen uit elkaar en komen drugsgebruikers vaker in sociale netwerken terecht waar drugsgebruik wordt geaccepteerd en waar het 'normaal' is om te gebruiken.

Problemen in gezinnen

Vooraf in de aandachtswijken van de gemeente Venlo stapelen in meerdere gezinnen de problemen zich op. Voorbeelden van problemen die terugkomen in de interviews, zijn armoede, eenoudergezinnen, en ouders die zelf problematisch alcohol en drugs gebruiken. Ieder lid van de sociale wijkteams heeft ten minste een zo'n gezin in de caseload. Jongeren die opgroeien in dergelijke gezinnen gaan volgens de respondenten drugs gebruiken om de problemen te verdoven.

Wanneer kinderen opgroeien in gezinnen waar ouders zelf ook gebruiken schiet het gebruik volgens de respondenten makkelijk door in problematisch gebruik. Deze gezinnen spelen dan ook vaker een rol binnen de drugshandel (zie drugshandel).

Negatief gedrag

De jongeren en jongvolwassenen zien ook verschillende vormen van 'slecht gedrag' als gevolg van alcohol en drugs. Hierbij noemen jongvolwassenen seksueel grensoverschrijdend gedrag en filmpjes die van je worden gemaakt wanneer je onder invloed bent en die vervolgens viraal gaan op social media. Dit kan verstrekken gevolgen hebben voor je leven: "Eenmaal iets op het internet gaat er niet meer vanaf".

Jongeren noemen met name dat iedereen na verloop van tijd 'bezopen is en irritant'. Ze hebben moodswings en hebben geen grenzen meer. Dan zijn er vechtpartijen waar jongens en meisjes bij betrokken zijn. Ze maken ruzie onderling of met andere groepen, op straat of bij iemand thuis of in de tuin. Een meisje voelt zich ook verantwoordelijk voor het gedrag van anderen: "En dan willen ze naar huis maar je laat ze niet alleen gaan. En 's morgens worden ze wakker en weten niet meer wat ze gedaan hebben".

Verder is er sprake van recalcitrant en agressief gedrag door het alcohol- en drugsgebruik richting het gezag. Dit is volgens een professional heel ander gedrag dan vroeger toen jongeren met name alcohol dronken en er geen drugs bij gebruikten. Desondanks ziet handhaving de laatste jaren geen grote kentering qua probleemgedrag gerelateerd aan alcohol en drugs.

Overlast

Het gebruik van alcohol- en drugs kan leiden tot overlast in de wijk en tijdens het uitgaan. Rondom het uitgaan is er met name sprake van vechtpartijen, ruzies onderling en rondslingerend afval. Dit komt vooral door het alcoholgebruik. In de wijken worden hangjongeren op zich soms al gezien als overlast. Maar ook vandalisme, troep maken en geluidsoverlast door jongeren die onder invloed zijn wordt genoemd. Respondenten noemen daarnaast het dealen van drugs als overlast.

Drugshandel

Het gebruik van drugs en het dealen van drugs loopt door elkaar in de gemeente Venlo. Jongeren en jongvolwassen kopen drugs 'op de pof' en/of dealen drugs om het eigen drugsgebruik te kunnen financieren. Het gebruik van drugs is volgens de respondenten daarmee vaak gerelateerd aan het dealen van drugs en daarmee zijn jongeren en jongvolwassenen onderdeel van ondermijnende criminaliteit. Jongeren die opgroeien in gezinnen die al onderdeel zijn van de drugshandel komen vaak zelf ook in dit circuit terecht. Het is volgens de respondenten heel moeilijk om hen daaruit te halen en dat op te lossen. De jongere en het gezin lopen dan gevaar op een reactie van het circuit. Hierdoor komen jongeren vaak ook niet zelf met een hulpvraag op dit gebied. Eén jongerenwerker weet zo al 12-13 gezinnen waarbij dit speelt.

Norm alcohol- en drugsgebruik

Het gebruik van alcohol wordt gezien als de norm. In Venlo geldt dit ook steeds meer voor het gebruik van cannabis, het hoort er inmiddels bij. Het is voor jongeren die niet willen drinken of drugs gebruiken dan ook niet altijd makkelijk om nee te zeggen. Een jongere zegt hierover: 'je krijgt consequenties naar je hoofd als je niet meedoet. Je valt er buiten.' Ook jongeren die het eigenlijk niet willen doen daarom mee met het alcohol- en drugsgebruik.

Ouders in de gemeente Venlo zijn meestal strenger op het drugsgebruik dan op alcohol. Dit leidt er bij meerdere jongeren (meestal islamitische jongens en meisjes) toe dat ze niet naar huis durven wanneer ze toch onder invloed zijn van alcohol en/of drugs. Ze zijn dan bang voor de reactie van ouders.

Rijden onder invloed

Bij de deskresearch constateerden we al dat het rijden onder invloed was toegenomen in de gemeente Venlo. Dit komt ook terug in interviews met professionals. Volgens de politie komt

rijden onder invloed van alcohol en drugs vaker voor. De toename van rijden onder invloed van drugs zou ook veroorzaakt kunnen worden doordat er tegenwoordig beter kan worden getest op drugsgebruik in het verkeer.

Aandachtswijken

De problemen met alcohol en drugs lijken het meeste voor te komen in de zogeheten aandachtswijken van Venlo. Zo worden Blerick (Vastenavondkamp) en Tegelen (Op de Hei) meerdere malen genoemd door de professionals. Andere wijken zoals Venlo-Oost (Op de Berg), Venlo-Noord, Venlo-Zuid, Klingerberg, Vossener en Belfeld zijn enkele malen genoemd. In Blerick zien de professionals de laatste jaren echter wel een verbetering van de problematiek, ook al blijft dit een aandachtswijk. De verbeterde samenwerking tussen de verschillende partijen door middel van de Persoonsgerichte aanpak en de inzet van een procesregiemanager worden hierbij vaker genoemd (zie ook 3.2 onder aandachtswijken en samenwerking).

2.2.4 Zorgen over middelengebruik

De respondenten hebben verschillende zorgen over het alcohol- en drugsgebruik en de daaraan gerelateerde problemen. De meest genoemde zorgen zijn:

- De alom aanwezigheid van drugs in de stad en daarmee de zichtbaarheid voor jongeren. Drugs zijn in Venlo eigenlijk niet meer weg te denken. Het gedoogbeleid geeft volgens een respondent een verkeerd signaal af wanneer je zou willen inzetten op het voorkomen van middelengebruik.
- De drempel om drugs te gaan gebruiken is laag, veel lager dan voorheen. Het gebruik van drugs is meer mainstream geworden. Met name het gebruik van cannabis lijkt normaal te zijn onder de jeugd.
- In het algemeen zien professionals weinig probleembesef of kennis over de risico's onder de jongeren die drugs gebruiken.
- Een gedeelde zorg is dat jongeren niet meer kunnen stoppen met het gebruik en/of dat zij niet – zonder nadelige consequenties – uit de drugshandel kunnen ontsnappen.
- Schooluitval is een van de grootste zorgen die worden genoemd. Het gaat om tientallen jongeren die geheel of gedeeltelijk zijn uitgevallen waarbij drugs ook een rol speelden.
- Professionals zien een relatie tussen het gebruik en dealen van drugs en daarmee ook de glijdende schaal richting criminaliteit.
- Multiproblematiek in gezinnen die niet wordt opgelost, waardoor jongeren op zoek gaan naar middelen om hier aan te ontsnappen.
- De verschuiving van alcohol richting drugs zien een aantal professionals ook als een zorg.
- Een enkele professional ziet dat veel onderling contact tegenwoordig via social media plaatsvindt waardoor er geen compleet beeld zou zijn van drugshandel en gebruik.

3 Middelenpreventie

In de bestaande beleidsdocumenten zijn al een aantal maatregelen opgenomen die kunnen bijdragen aan het verminderen van het middelengebruik onder jongeren en jongvolwassenen. Dit geven we weer in 3.1. Daarnaast hebben professionals, jongeren en jongvolwassenen aanvullende ideeën voor middelenpreventie genoemd. Deze uitkomsten geven we weer in paragraaf 3.2.

3.1 Aanknopingspunten voor middelenpreventie in de beleidstukken

In de bestaande beleidsdocumenten zijn de volgende maatregelen opgenomen die kunnen bijdragen aan middelenpreventie onder jongeren en jongvolwassenen (*tussen haakjes naar welk document wordt verwezen in bijlage 1*):

- Het **Preventie- en handhavingsplan alcohol 2018-2020 [5]** heeft als doel om het alcoholgebruik door jongeren en jongvolwassenen te voorkomen en terug te dringen. De doelgroepen zijn jongeren van 10 tot 24 jaar en hun ouders/verzorgers. Het Preventie- en handhavingsplan bestaat uit een meersporenbeleid bestaande uit vier pijlers:
 - Beperken van de beschikbaarheid
 - Voorlichting en educatie
 - Regelgeving en handhaving
 - Signalering, advies en ondersteuning
- Het (via de Alcoholwet voor gemeenten verplichte) Preventie- en handhavingsplan is sinds 2020 niet meer geactualiseerd.
- In het **Communicatieplan NIX18 [6]** is aandacht voor het veranderen van de losse sociale norm met betrekking alcoholgebruik.
- Vanuit het **Preventieakkoord Noord-Limburg [7]** zet de gemeente Venlo niet in op de thema's alcohol en drugs. Op het thema rookvrij zetten alle Noord-Limburgse gemeenten in en daarmee ook de gemeente Venlo. Het beleid op tabakspreventie voor Venlo is hiermee opgenomen in het Preventieakkoord Noord-Limburg. De Noord-Limburgse gemeenten hebben als doelstelling dat in 2025 alle omgevingen waar kinderen komen rookvrij zijn en dat er een gemiddelde afname van 1,5 procentpunt is van volwassenen die roken. Hierop zijn 13 acties geformuleerd waar Venlo allemaal op inzet. Deze acties en projecten variëren van het rookvrij maken van de omgeving (omgevingspreventie) en het ondersteunen van mensen die willen stoppen met roken (geïndiceerde preventie).
- Na de herijking van het gezondheidsbeleid 2017-2020 is er voor gekozen geen apart beleidskader gezondheidsbeleid op te stellen, maar het beleid te integreren in het Beleidskader Maatschappelijke Domein **Fier op Venlo [4]**. Het belang van het verstevigen en versterken van de inzet op (positieve) gezondheid en preventie wordt hierin onderschreven. De inzet hierop wordt mede ingegeven door de grote sociaaleconomische gezondheidsverschillen tussen de inwoners uit Venlo. Voor de uitvoering van het gezondheidsbeleid wordt verwezen naar het Preventieakkoord Noord-Limburg. Voor kinderen en jongeren wordt ingezet op bewegen en

de 'Gezonde Basisschool van de Toekomst (GBT)'. GBT is door het RIVM erkend als 'effectief volgens eerste aanwijzingen voor effectiviteit' voor gezondheid en gezond gedrag. Kinderen hebben gezonder gewicht en er wordt minder gepest op de scholen.

- Het **Jeugdplan** (onderdeel Fier op Venlo [6]) zet in op een aantal speerpunten om het beroep op jeugdzorgvoorzieningen kleiner te maken:
 - versterken van het opvoedingsklimaat in gezinnen, wijken, scholen en kinderopvang;
 - vroegsignalering van problemen en preventie;
 - het bieden van passende mogelijkheden rondom vrijetijdsbesteding voor kinderen en jongeren, binnen hun eigen leefomgeving.
- Preventie van alcohol- en drugs(overlast) is opgenomen in '**Aanpakken! Integraal veiligheidsbeleid 2023-2026**' [8]. Uit de probleemanalyse blijkt dat er een (forse) toename is van overlast door alcohol/drugs. Ook de bij de politie geregistreerde drugshandel (vallend onder ondermijnende criminaliteit) neemt sinds 2019 toe en er zijn tegenwoordig meer jeugdige verdachten bij betrokken dan eerder. Met het beleid wil Venlo voorkomen dat jongeren drugs gaan gebruiken én dat zij in de drugscriminaliteit belanden. De aanpak van ondermijnende criminaliteit wordt verbonden aan de wijkaanpak waarbinnen zowel sociale als fysieke maatregelen worden getroffen. Daarnaast wordt er ingezet op preventie, onder andere door vergroten van de weerbaarheid van jongeren, voorlichting en bewustwording. Zo is er de aanpak van jeugdoverlast en het voorkomen van jeugdcriminaliteit met de inzet van onder andere jongerenwerkers en straatcoaches. Verschillende partijen zijn betrokken bij de uitvoering van het integraal veiligheidsbeleid, zoals zorg- en welzijnspartners, het onderwijs, de politie, het OM, het RIEC en het Zorg- en Veiligheidshuis Noord-Limburg (ZVH).
- Het drugsbeleid (benoemd als '**Going concern**' in het **Integraal Veiligheidsbeleid [8]**) is volgens de analyse de afgelopen jaren 'in de basis naar behoren uitgevoerd'. Het drugsbeleid gaat zowel over handhaven als over preventie. De focus bij preventie ligt op het weerbaar maken van jongeren. Het drugsbeleid is echter toe aan een herziening, dit is gepland voor 2023. Het is de bedoeling van de gemeente dat de Scanner gaat dienen als input voor de nieuwe nota drugsbeleid.
- In het **aanbod van Halt [9]** voor de gemeente Venlo en het document '**Halt als lokale partner**' [10] geeft Halt aan dat het met haar bijdrage aan het programma 'Preventie met een Gezag' de sociale weerbaarheid van jongeren wil versterken. Waarbij wordt aangesloten bij de landelijke doelstelling van het programma om te voorkomen dat jongeren in aanraking komen met criminaliteit of daarin verder opgroeien. Het aanbod draagt bij aan het creëren van een veilig schoolklimaat en beoogt dat jongeren zich bewust(er) zijn van hun eigen gedrag (ten opzichte van anderen).
- In het coalitieakkoord '**Samen verder bouwen aan een gezond Venlo!**' [11] is opgenomen dat het gemeentebestuur extra wil investeren in veilige scholen en wijken, preventieprogramma's alcohol- en drugsgebruik jongeren en cybercriminaliteit, vroegsignalering door jeugdprofessionals op meer scholen, en voorlichting/trainingen. Ook wordt er ingezet op 'veilig uitgaan' en is er een integrale aanpak voor internationale werknemers.

3.2 Preventie volgens de professionals en de jongvolwassenen

Zowel in de interviews met professionals als in de groepsgesprekken bespraken we welke preventieactiviteiten rond middelengebruik de gesprekspartners kennen. Ook vroegen we hen naar knelpunten en aanvullende ideeën. De informatie die we hierover ophaalden hebben we ingedeeld in thema's, meestal setting- of doelgroep gebonden.

Ouders

Volgens de professionals kan de invloed van ouders zowel groot zijn bij het ontstaan of in stand blijven van (problemen door) middelengebruik als bij het voorkomen ervan. De opvoedvaardigheden van ouders in de aandachtswijken zijn volgens de professionals vaak beperkt, omdat zij zelf mentale of financiële problemen hebben of zelf overmatig alcohol of drugs gebruiken. 'Het lukt deze ouders niet het vizier op hun kinderen te hebben' zoals een van de gesprekspartners zegt. In de aandachtswijken bestaan problemen in sommige families al generaties lang. Soms is een groot deel van deze families betrokken bij druggerelateerde criminaliteit. Er zijn ook ouders die wel willen en kunnen maar bij wie het aan kennis over **alcohol- en drugsopvoeding** ontbreekt. Voorlichting voor ouders (en grootouders) over alcohol- en drugs(opvoeding) is dan ook belangrijk volgens verschillende respondenten. Daarin moet er aandacht zijn voor een goede open houding van ouders ('zij kunnen middelengebruik wel afwijzen of ontraden maar moeten niet de deur dicht doen voor hun kind'), gespreksvaardigheden, signaleren van problemen, advies- en hulpbronnen, uitwisseling met andere ouders. Voorlichting via een webinar zou goed kunnen werken omdat het laagdrempelig is, er is in coronatijd al ervaring mee opgedaan door het jongerenwerk. Ouders moeten volgens de professionals daarnaast **ondersteund worden bij hun problemen op andere levensgebieden** en er moet een plek zijn waar zij terecht kunnen met hun (opvoed) vragen. Verschillende voorbeelden worden genoemd van initiatieven die (mede) gericht zijn op bredere hulp en ondersteuning van ouders (Wijkgericht Jeugdoverleg, projecten van de VVV Foundation en Centering parenting, een aanpak waar de GGD mee werkt).

Vrijtijdsbesteding

Op het gebied van vrijetijdsbesteding is er in de aandachtswijken de laatste vijf tot tien jaar geïnvesteerd. Een volledig beeld hebben we niet op basis van de gesprekken maar het jongerenwerk heeft in zowel Loods 58 als Jacx een gevarieerd aanbod op het gebied van onder meer muziek maken en muziek luisteren, sporten, chillen, huiswerkbegeleiding, uitstapjes en skaten. Ook staan de jongerenwerkers de jongeren bij met een luisterend oor en advies. Jongerenwerkers van Incluzio en vrijwilligers van Loods 58 en Jacx organiseren en begeleiden de activiteiten en bereiken daarmee vele honderden jongeren. Buiten de activiteiten om is er 1 op 1 contact met de jongeren. Zo bouwen de jongerenwerkers een vertrouwensband op waardoor zij de jongeren soms kunnen helpen een negatieve spiraal, waarin ook drugsgebruik een rol speelt, te doorbreken. Maatwerk hierbij is belangrijk, vanwege de verschillende achtergronden, problemen en thuissituaties van de jongeren. Verschillende respondenten benoemen de waarde van het jongerenwerk in het bieden van een basis en vrijetijdsbesteding voor de jongeren en pleiten voor het voortzetten hiervan.

Er is een jeugdsportfonds dat het voor elk kind mogelijk moet maken om aan sport deel te nemen. Ouders moeten wel weten dat dit kan en een drempel over om de hulp te vragen.

Wat betreft de arbeidsmigranten wordt gezegd dat het leven voor hen bestaat uit 'werken en alcohol drinken'; er is verder weinig voor hen te doen.

Horeca

Over de **naleving op de alcoholwetgeving (leeftijdsgrens)** door de horeca lopen de meningen uiteen. Hoewel in de horeca 'NIX 18' ingezet zou worden, noemen de jongeren en jongvolwassenen dat er horecaondernemingen zijn die het niet zo nauw nemen, vooral in de kernen buiten het centrum. In de focusgroep jongvolwassenen werd gezegd dat jongeren onder de 18 vrij makkelijk alcohol in de **supermarkt** kunnen krijgen.

Toezicht en handhaving

In sommige gezinnen ontbreekt zoals gezegd het toezicht op de kinderen maar ook het **formele toezicht** is volgens de respondenten gebrekkig. Volgens enkele andere respondenten is meer repressie niet het (enige) antwoord. Veel respondenten pleiten in elk geval voor meer zichtbaar toezicht op straat, door boa's en politie (wijkagent). Toezicht zou in eerste instantie preventief moeten zijn: contact maken met de jongeren ook als er niets aan de hand is. De straatcoaches en 'schoolagenten' werken op deze manier en dat werkt goed. Dan zijn jongeren ook makkelijker aan te spreken als er wel zorgen om hen zijn of wanneer zij overtredingen begaan. Andersom zullen jongeren zelf eerder contact zoeken als ze ergens mee zitten of vragen hebben.

Op de vraag naar gewenste preventieve maatregelen noemt een groot deel van de jongvolwassenen dat er **betere controles in het uitgaansleven** moeten zijn. Politie en beveiligers hebben hier volgens hen een taak in. Ook in het gesprek in het jongerencentrum zeggen de jongeren dat er betere controle moet zijn, ook **op straat en bij school**. Als voorbeeld noemen zij dat op de school de eerste- en tweedeklassers niet van het plein mogen maar dat ze dat toch doen om te gaan vaperen. Zij pleiten in het algemeen voor meer zichtbaar toezicht en straatcoaches, meer jeugdagenten en meer (jeugd)boa's. Handhaving moet voor de jongeren herkenbaar en zichtbaar zijn, in goede en slechte tijden.

Voorlichting aan jongeren, bewustwording

Bij preventie activiteiten wordt er door zowel professionals als in de groepsgesprekken aan voorlichting voor jongeren gedacht. Veel respondenten noemen het belangrijk dat jongeren voorlichting krijgen en bewust gemaakt worden van de **risico's van drugs (en alcohol)**, bijvoorbeeld via school. Daarnaast zouden zij moeten leren hoe zij **weerbaar kunnen zijn tegen de verleidingen en tegen groepsdruk**. Een aantal wil daar op de basisschool al mee beginnen – het vaperen en het verkopen van vapes is daarvoor met name de aanleiding. Verschillende professionals noemen dat het werken met **positieve rolmodellen en ervaringsdeskundigen** zou kunnen helpen om jongeren een spiegel voor te houden en hen te laten nadenken over hun middelengebruik. Inluzio heeft in haar opdracht vanuit de gemeente een taak in de voorlichting op school gekregen. Voorheen nam Vincent van Gogh dit voor zijn rekening. Een respondent zou (weer) meer en **structurele aandacht** voor voorlichting willen, ook omdat herhaling belangrijk is.

Op de vraag of ze weten waar ze **terecht kunnen met vragen over alcohol en drugs** noemen de jongvolwassenen de GGD, Vincent van Gogh, Boei, een app (vermoedelijk de red alert app) met tips over wat je kunt doen als iemand fout gaat door drugs, het tv programma Spuiten en slikken. De internationale studenten weten het niet maar denken dat ze er wel uit zullen komen door rond te vragen. Iemand uit de focusgroep jongvolwassenen vindt het belangrijk dat er meer voorlichting komt voor jongeren die zelf geen drugs gebruiken – over hoe ze er mee om moeten gaan dat het in hun omgeving wel gebeurt.

Onderwijs

Er zijn voor scholen **veel preventieprogramma's**. Daardoor is er **mogelijk weinig eenduidigheid in de aanpak**. Specifiek gericht op alcohol en drugs zijn NIX18 en lessen bij de vakken biologie en verzorging. Daarnaast werden programma's genoemd met betrekking tot drugscriminaliteit (Mijn vader de hasjkoning, Kapot Sterk), en gericht op mentale gezondheid en weerbaarheid (Jonge Helden voor groep 7 en 8 van het basisonderwijs en Mijn masker af, en Boei).

Naast programma's die op leerlingen in de klas zijn gericht, noemen de respondenten **andere aandachtspunten voor preventief beleid op school**:

- Afspraken over **hoe een school omgaat met leerlingen die drugs gebruiken**. Straf je ze alleen of kijk je verder dan het overtreden van de regels. Een aantal scholen werkt samen aan een praktisch stappenplan over hoe om te gaan met signalen over middelengebruik.
- Contact met **ouders** over middelengebruik. Knelpunt is wel dat ouders een drempel voelen, soms spreken zij de taal niet goed. Het zou goed zijn als het taboe minder groot zou zijn.
- **Deskundigheidsbevordering voor docenten** op het gebied van signaleren en bespreekbaar maken van middelengebruik en drugscriminaliteit. Een probleem hierbij is het personeelstekort in het onderwijs. Bijscholingsuren gaan ten koste van het onderwijs en er is al een lerarentekort.
- **Aandacht voor verzuim**, ook omdat dit verband kan houden met middelengebruik. Er draait op dit moment een pilot met een verzuimcoach ('de koffiedrinker') die door de gemeente is aangesteld om jongeren die tijdens corona gestopt zijn met school te motiveren weer in te stappen.

Opmerkingen die gemaakt zijn over bepaalde typen onderwijs:

- De **school voor speciaal onderwijs wordt een aantal keren genoemd als belangrijke setting voor preventie**. Op het speciaal zitten jongeren die kwetsbaar zijn voor gebruik en ook zijn er signalen dat zij geronseld worden voor drugs gerelateerde criminaliteit, in ruil voor drugs. Deze jongeren zijn moeilijk te bereiken voor preventie; je moet naar de plaatsen waar zij uit zichzelf al komen zoals school of het jongerenwerk.
- De **internationale studenten** uit de focusgroep kaarten aan dat er voor hen geen preventief beleid is, althans ze kennen het niet. Ze vinden dit een gemis, vooral omdat er volgens hen best veel internationale studenten voor Nederland kiezen mede vanwege de vrije drugscultuur. Ze komen voor 'cannabis en brownies' (hasjcake). In het hoger onderwijs moet volgens hen meer informatie gegeven worden over deze onderwerpen en ook moet er beleid zijn wanneer iemand drugs heeft gebruikt; niet de student wegsturen maar hulp bieden.

Signaleren, verwijzen, begeleiden en hulp bieden

Er zijn **veel partijen** die volgens de professionals een **signalerende rol** kunnen hebben bij middelenproblematiek zoals het consultatiebureau, scholen, jongerenwerk, straatcoaches, boa's, huisarts, spoedeisende eerste hulp. Het jongerenwerk is een schakel in contact met jongeren die niet in de reguliere hulpverlening (willen) zitten. Zowel de POH (Praktijk Ondersteuner Huisarts) als het wijkteam verwijzen jongeren die geen therapie willen maar wel ondersteuning naar het jongerenwerk. Het jongerenwerk zelf wijst nauwelijks door. Bij hen en andere partijen is er behoefte aan meer contact met verslavingszorg; soms ervaren zij dat er meer gespecialiseerde kennis nodig is. Die samenwerking met Vincent van Gogh zou volgens hen laagdrempelig moeten zijn, een jongere moet gewoon bij iemand kunnen binnenlopen. Daarnaast zou de nazorg beter geregeld moeten zijn als iemand uit een hulpverleningstraject komt. Tenslotte kan de instelling

voor verslavingszorg een rol spelen op het gebied van wachtlijstoverbrugging. Dit wordt nu door het jongerenwerk en de wijkteams opgepakt omdat ze het contact niet willen verliezen met de jongere in kwestie. Dat vinden zij eigenlijk te belastend omdat de kennis en de financiële middelen ontbreken.

De gemeente Venlo werkt sinds enige tijd met een regisseur Persoonsgerichte aanpak (PGA) in een van de wijken. In het wijkgericht jeugdoverleg worden signalen ingebracht over jongeren en jongvolwassenen die mogelijk bij drugscriminaliteit betrokken zijn of dreigen te raken. De signalen worden besproken en de jongeren worden ofwel verwezen naar andere partners of komen in aanmerking voor een PGA. Op dit moment zijn dat 19 jongeren. Het werk voor de procesregisseur neemt toe doordat er steeds meer contacten en netwerkpartners zijn. De professionals zien in de PGA een belangrijke toegevoegde meerwaarde en willen dat deze blijft voortbestaan en/of de inzet wordt uitgebreid.

In de caseload van de wijkteams komt verslavingsproblematiek voor maar eerder als bijkomend of onderliggend fenomeen dan als hoofdprobleem. Mensen komen vaak pas laat in beeld met middelenproblematiek. Dit geldt extra voor gezinnen van arbeidsmigranten; zij trekken niet zelf aan de bel en zij vinden vooral zorg voor de kinderen in materiële zin belangrijk. In de casuïstiek van jeugdzorg spelen complexe problemen op verschillende levensterreinen. Als er armoede is, een slechte relatie met ouders en gebrekkige huisvesting dan zou er eigenlijk eerst aan die basis gewerkt moeten worden zo merken verschillende professionals op.

In de jeugdhulp komt men in aanraking met kinderen van verslaafde ouders; de meeste medewerkers hebben een dergelijk gezin in de caseload (op een caseload van 40 tot 50 gezinnen). Vaak is een kind van een verslaafde ouder al op jonge leeftijd opgevallen bij school, ook al is aard en omvang van de problemen in eerste instantie nog niet helder. Een respondent ziet veel knelpunten rond de zorg voor jeugdigen. Voorbeelden hiervan zijn dat als ouders hulp weigeren er geen goed vangnet is om toch vinger aan de pols te houden en te kijken wat wel mogelijk is, en dat jongeren die onder toezicht gesteld zijn geen rechten hebben op hulp (budget, woonruimte) die hen helpt een goede doorstart te maken.

Aandachtswijken

Uit alle gesprekken blijkt dat Venlo een flink aantal wijken kent waar veel problematiek samenkomt. Middelengebruik, verslaving en drugsgerelateerde jeugdcriminaliteit is zowel oorzaak als gevolg als versterkende factor bij problemen. Dat betekent volgens velen ook dat **investeringen in de wijk** belangrijk zijn. Zoals eerder benoemd hebben het jongerenwerk, de straatcoaches en de schoolagenten een signalerende en verbindende rol. Maar niet alleen op **sociaal gebied en leefbaarheid** zijn investeringen in de wijken belangrijk, ook op het gebied van **huisvesting en voorzieningen**. De huisjesmelkers en woonvoorzieningen voor arbeidsmigranten vragen volgens de professionals om blijvende aandacht. Volgens sommigen is de leefbaarheid in de wijken jarenlang verwaarloosd en pas de laatste jaren lijkt er meer aandacht voor te zijn. Verschillende respondenten benoemen dat de investeringen hun vruchten afwerpen: de veiligheid en leefbaarheid wordt groter en de overlast en drugscriminaliteit nemen af. Men pleit wel voor **structurele samenhangende aanpak** en niet 'de ene pilot na de andere' die geen opvolging heeft, of losse projecten.

Een flinke uitdaging die een respondent noemt is **hoe doorbreek je de norm dat drugs erbij horen**: 'Hoe kun je iets niet normaal vinden als het normaal is in je dagelijkse omgeving'.

Samenwerking

De samenwerking in Venlo tussen de verschillende professionals lijkt behoorlijk goed. Er is veel onderling contact en de **lijnen zijn kort, met name tussen de professionals in de wijken**. Soms geeft een respondent blijk van enige onduidelijkheid over taken en rollen en de daarmee samenhangende verwachtingen. Ook lijkt het erop dat niet voor iedereen duidelijk is wat er aan preventie wordt gedaan en hoe het ervoor staat met de voornemens uit de beleidsplannen. Anderzijds zegt een respondent ook dat het lastig is alles mee te krijgen in een grote organisatie. Een aantal aandachtspunten in de samenwerking die genoemd zijn:

Iedereen is erg tevreden over het jongerenwerk, zowel wat betreft de activiteiten die zij organiseren als over hun vermogen om contact te maken met de jongeren als over de rol die zij spelen in het helpen van de jongeren. Al zien de meeste professionals ook wel dat er grenzen zijn aan wat jongerenwerk kan. Ook vraagt iemand zich af of er niet wat meer sturing nodig zou zijn in wat het jongerenwerk oppakt.

Wat opvalt is de afwezigheid van de instelling voor verslavingszorg Vincent van Gogh in de samenwerking. Niet helemaal duidelijk is geworden waarom de samenwerking – die er in het verleden wel was – is stopgezet. Er zijn wat geluiden over dat het aanbod niet helemaal matchte met wat nodig werd geacht. Specifiek aanbod op het gebied van drugspreventie wordt wel gemist door verschillende partners.

Over de samenwerking met de politie hoorden we verschillende geluiden. Een professional is blij met de korte lijnen met de operationeel coördinator, en de snelle oproepbaarheid als assistentie nodig is. Ook is er contact over jongeren die in de Persoonsgerichte aanpak (PGA) zitten. Anderen ervaren dat de politie weinig urgentie lijkt te zien in haar preventierol, weinig te zien is in de rol van de schoolagent, of merken dat de politie zich uit steeds meer overleggen terugtrekt. Capaciteitsproblemen liggen hieraan ten grondslag denken zij. Het capaciteitsprobleem met betrekking tot preventietaken wordt ook genoemd door de politie.

Bureau HALT is een samenwerkingspartner die niet erg in beeld lijkt te zijn. Een enkele professional mist dat maar in het groepsgesprek kwam naar voren dat HALT-straffen niet erg serieus worden genomen door de jongeren in de aandachtswijken.

Overleg

Naast de korte lijnen in de dagelijkse praktijk zijn er verschillende overlegvormen om de samenwerking ook formeel in goede banen te leiden. We hebben door de gesprekken met name zicht gekregen op een aantal overlegvormen die tot doel hebben signalen uit te wisselen over jongeren die in de problemen dreigen te komen. Zo is er een wijkgericht jeugdoverleg gericht op het voorkomen dat bepaalde jongeren in de jeugdcriminaliteit komen, overleg rond schoolverzuim en een schoolondersteuningsoverleg waarin leerlingen waarover zorgen zijn, besproken worden..

Enkele haken en ogen die genoemd zijn:

- Een professional uit het veiligheidsdomein noemt als knelpunt dat jongerenwerkers en straatcoaches niet alle **informatie over jongeren delen** omdat zij hun vertrouwensband met jongeren niet willen verliezen.

- Sommige professionals hebben een rol in het **verzamelen van signalen** en het verwijzen op basis hiervan naar andere partijen. Het lijkt er op dat niet alle andere professionals daarvan op de hoogte zijn; zij zeggen soms probleemeigenaarschap te missen.

Rol gemeente

De meeste professionals begrijpen dat de gemeente op zoek is naar een aanpak van middelen-gebruik onder de jongeren en jongvolwassenen in Venlo. Zij zien de problemen ook en geven aan dat het al jaren speelt. Verschillende respondenten zeggen dat de gemeente ook goed moet kijken naar de oorzaken van problemen door alcohol en drugs. Als je dat niet aanpakt los je de problemen ook niet op.

Mensen in de aandachtswijken zijn enigszins wantrouwig ten opzichte van de gemeente en ze ervaren de bemoeienis als betuttelend. Maar er wordt wel degelijk een rol gezien voor de gemeente. Zij moet een visie ontwikkelen, een duidelijke koers uitzetten en andere partijen faciliteren bij de uitvoering. Ook zouden kleine initiatieven in wijken gesteund moeten worden. Bijvoorbeeld moeders die initiatief nemen. Wat de gemeente 'niet moet doen is alleen maar brieven schrijven naar jongeren dat ze in beeld zijn', daar wordt lachterig over gedaan. Het wordt zeer gewaardeerd als de gemeente haar gezicht laat zien. De aanwezigheid van de wethouder bij de Iftar maaltijd in Loods 58 en bij een overleg in Blerick met alle samenwerkende disciplines in aanwezigheid van een wethouder werden als voorbeeld genoemd.

Net als voor verbetering van de leefbaarheid in de wijken is er voor alcohol- en drugspreventie ook een lange adem nodig zo zeggen meerdere professionals. Je haalt winst met preventie maar dan moet het eenduidig en onderbouwd zijn. Geen los-vaste initiatieven. 'Als je het goed aanpakt kun je alle groepen bereiken'.

4 Conclusies

In dit hoofdstuk geven we antwoord op de onderzoeksvraag en trekken we conclusies aan de hand van de deskresearch, de interviews met professionals en de focusgroepen met jongeren, jongvolwassenen, volwassenen en ouderen.

4.1 Wat is de aard en omvang van het middelengebruik onder jongeren en jongvolwassenen in Venlo?

Alcoholgebruik

Jongeren

Gemiddeld beginnen jongeren die alcohol drinken in de gemeente Venlo op hun 13^e of 14^e. Uit de Scanner komt naar voren dat er zeker een groep jongeren is die drinkt. Het aantal jongeren dat drinkt lijkt op basis van de interviews met professionals en jongeren echter vergelijkbaar met het aantal jongeren in de regio Limburg-Noord en Nederland. Er is daarbij ook een groep jongeren die vaker genoemd worden die overmatig en zwaar drinken. Door sommige professionals worden zij de 'harde kern' genoemd als jongeren die drinken en ook vaak op straat hangen. Jongeren drinken zowel als ze op straat hangen als thuis. In sommige horeca-/uitgaansgelegenheden lukt het jongeren ook zelf om aan alcohol te komen, anders gaat dit via iemand die 18+ is.

Jongvolwassenen

Het alcoholgebruik onder jongvolwassenen is met name hoog onder uitgaanders (waaronder studenten) en arbeidsmigranten. De uitgaanders drinken zwaar voor en tijdens het uitgaan, het thuis indrinken hoort er voor deze groep bij. Naast de uitgaanders zijn ook arbeidsmigranten genoemd als groep die veel alcohol drinken na het werk. Dit geldt ook voor de jongvolwassen arbeidsmigranten. Zij hebben niet echt een stabiele basis in Venlo en volgens een respondent 'leven ze alsof ze op vakantie zijn'. Ook bij arbeidsmigranten die met hun jonge gezin naar Venlo komen speelt problematisch alcoholgebruik een rol. Hierbij heeft dit een negatieve invloed op het opgroeien van kinderen in deze gezinnen. Problemen worden echter niet vroeg gesignaleerd omdat dit gesloten gezinnen zijn.

Tabak

Jongeren

De tabakstrend onder jongeren in de gemeente Venlo is op dit moment het gebruik van vapes. Het gebruiken en verkopen begint volgens de professionals al in de laatste groepen van de basisschool. Het beeld uit de Jeugdmonitor 2021 komt dat jongeren minder roken dan elders in Nederland wordt niet herkend door de respondenten. De respondenten vinden het wel lastig om te omvang weer te geven van de groep jongeren die vapes gebruikt. Schattingen lopen op tot wel 50% van de jongeren op VMBO-locaties.

Jongvolwassenen

In het beeld dat uit de deskresearch komt dat jongvolwassenen uit Venlo meer roken dan elders in Nederland wordt herkend door de respondenten. Bij jongvolwassenen is er ook sprake van een verschuiving van het roken van sigaretten naar het gebruik van vapes. Hieruit kunnen we concluderen dat het roken, met name vapes, in de gemeente Venlo groot is.

Drugsgebruik

Jongeren

Net als bij alcohol beginnen jongeren in Venlo vanaf hun 13^e/14^e met het gebruik van softdrugs (Cannabis). Het beeld uit de Jeugdmonitor 2021 dat jongeren uit Venlo minder softdrugs zouden gebruiken dan elders in Nederland wordt niet herkend door de respondenten. Onder jongeren waarmee zij in aanraking komen wordt veel gebloed. Dit zijn vaker kwetsbare jongeren. Dat deze groep vaker gebruiken komt ook overeen met jongeren uit heel Nederland.

In het algemeen komt het beeld uit de Scanner naar voren dat het cannabisgebruik onder jongeren in Venlo groot is. Net als voor alcohol worden ook als subgroep voor het gebruik van cannabis hangjongeren genoemd. Het gaat dan om een groep jongeren variërend van 30 tot 100 jongeren. Professionals en jongeren zelf zien ook harddrugs gebruik onder jongeren in Venlo. In de interviews wordt vooral het roze pilletje 'Filipijntjes' genoemd, naast XTC en cocaïne.

Er worden door de respondenten verschillende redenen genoemd waarom jongeren drugs gaan gebruiken zoals experimenteren en verveling, maar ook problemen in het gezin of omdat oudere gezinsleden gebruiken. Bij jongeren die veel of zwaardere drugs gebruiken is er vaker sprake van problemen in het gezin. Jongeren komen aan drugs via 'runners' of via contacten die ouder zijn dan 18 jaar. Hierbij zijn er ook groepen jongeren die hun drugsgebruik financieren door zelf in drugs te handelen. Dit begint vaak al op jonge leeftijd. In het algemeen is de conclusie dat het voor jongeren makkelijk is om drugs te verkrijgen en om in aanraking te komen dealers.

Jongvolwassenen

Voor het drugsgebruik van jongvolwassenen zijn geen aparte cijfers beschikbaar voor de gemeente Venlo. Volgens de respondenten is het drugsgebruik onder groepen jongvolwassenen in Venlo groot. Het gebruik lijkt het grootst onder uitgaanders, arbeidsmigranten (met name softdrugs) en jongvolwassenen zonder perspectief. Deze doelgroepen komen overeen met het landelijk beeld uit de Nationale Drug Monitor. Het gebruik en het handelen van drugs lopen in Venlo door elkaar heen. Het gebruik van cannabis wordt voor jongvolwassenen ook vaak genoemd, net als het gebruik van harddrugs als Xtc en cocaïne. Venlo wordt gezien als een drugsstad en dat trekt ook dagelijkse tientallen drugstoeristen naar Venlo om drugs te kopen en te gebruiken in de stad.

Problemen door alcohol- en drugsgebruik

Uit de Scanner komen verschillende problemen naar voren als gevolg van alcohol- en drugsgebruik in Venlo. Als gevolg van het gebruik gaan bij jongeren de schoolprestaties achteruit, komen ze niet opdagen bij hun bijbaantje en/of op school, zorgen ze voor overlast wanneer ze rondhangen en vallen sociale netwerken uit elkaar. Daarnaast kopen jongeren drugs 'op de pof' en verhandelen ze zelf ook drugs, waardoor ze in ondermijnende netwerken terecht komen. De professionals zien duidelijk problemen als gevolg van het drugsgebruik onder jongeren. Zij zien de laatste jaren echter geen toename van de problematiek ten opzichte van eerst. In Blerick zijn de problemen de afgelopen jaren zelfs afgenomen vanwege de huidige inzet in de wijk.

Voor jongvolwassenen geldt dat het alcohol- en drugsgebruik leidt tot overlast rondom het uitgaan: vechtpartijen, ruzies, slingerend afval en geluidsoverlast. Daarnaast worden er ook bij hen gezondheidsproblemen (zoals verslaving) en sociale problemen gezien. Sociale problemen zijn onder andere het niet behalen van een startkwalificatie en het verdwijnen van sociale netwerken. Hier maken een aantal respondenten zich ook zorgen over.

Zorgen

Er zijn duidelijke zorgen onder de respondenten over met name het drugsgebruik van jongeren en jongvolwassenen (voor een overzicht zie 2.2.4). Een grote zorg is dat jongeren niet meer kunnen stoppen met het gebruik en/of uit de drugshandel kunnen ontsnappen. De professionals zien namelijk een sterke relatie tussen het gebruik en dealen van drugs en daarmee ook de glijdende schaal richting criminaliteit.

Professionals maken zich ook zorgen over de alom aanwezigheid van drugs in de gemeente Venlo. De drempel om drugs te gaan gebruiken is hierdoor laag voor jongeren en jongvolwassenen. Het gebruik lijkt zelfs mainstream te zijn geworden, dit geldt het meest voor het gebruik van Cannabis.

Over gezinnen waarbij er sprake is van multiproblematiek, verslavingen en kinderen die uitvallen op school zijn de meeste zorgen. Bij deze gezinnen zit het in de basis al niet goed en dit leidt eerder tot een neerwaartse spiraal dan dat een van de problemen – waaronder het middelengebruik – wordt opgelost. Voor deze gezinnen staat het drugsprobleem niet op zichzelf maar is onderdeel van bredere gezinsproblematiek.

4.2 Hoe zou de preventie van het middelengebruik onder jongeren en jongvolwassenen in Venlo volgens de ketenpartners en jongeren / jongvolwassenen er uit kunnen zien?

Wat opvalt uit de bevindingen is dat we informatie hebben gekregen uit twee wezenlijk verschillende groepen in de Venlose samenleving. De jongvolwassenen vertegenwoordigen een groep kansrijkere inwoners van Venlo, die een vervolgopleiding volgen en vooral zijdelings met alcohol- en drugsproblematiek te maken lijken te hebben, bij het uitgaan en op privé feestjes. Zij ervaren echter ook dat Venlo twee gezichten heeft en zien gebruik en handel op straat gebeuren en kennen vrijwel allemaal de wijken waarin problemen zich opstapelen.

De professionals die we spraken waren veelal werkzaam in deze wijken. Zij en ook de enkele jongeren uit die wijken die we spraken, bevestigden het beeld van de complexe problematiek die er speelt. Zij lieten echter ook veerkracht zien en enthousiasme over ingezette verbeteringen. Wat niet wegnam dat ze ook kritisch zijn op sommige ontwikkelingen en ideeën hebben over gewenste veranderingen.

Aandachtswijken

Op basis van alle interviews en gesprekken concluderen we dat drugsgebruik in Venlo in bepaalde groepen en wijken hoog en zichtbaar is en ook verweven met drugscriminaliteit. Dit maakt de context voor preventie lastig. Zoals iemand verzuchte: 'Hoe kun je iets niet normaal vinden als het normaal is in je dagelijkse omgeving'. Het is lastig de cirkel te doorbreken. Jongeren en jongvolwassenen die opgroeien of leven in wijken en gezinnen waar problemen zich opstapelen zijn

kwetsbaar voor gebruik en voor drugscriminaliteit. Soms zijn ouders onderdeel van het probleem omdat zij zelf gebruiken of in de drugshandel zitten.

Er gebeurt desondanks het nodige om de situatie in deze wijken en gezinnen te verbeteren. De laatste jaren is bijvoorbeeld geïnvesteerd in jongerenwerk, vrijetijdsbesteding, (informeel) toezicht, een aanpak voor jongeren die met drugscriminaliteit in aanraking komen en preventieprogramma's op school (met zo lijkt het een focus op mentale gezondheid en preventie van drugscriminaliteit), uitgevoerd door verschillende partijen. De professionals zeggen te merken dat de situatie verbetert en dat de overlast en onveiligheid afneemt.

Vrijetijdsbesteding

Het jongerenwerk en locaties als Loods 58 en Jacx voorzien in aandachtswijken in een behoefte aan een vertrouwde plek en een luisterend oor voor jongeren en in een aanbod aan activiteiten. Ook op het gebied van sport zijn er voldoende mogelijkheden, al moeten sommige ouders een drempel over geholpen worden om een beroep te doen op het jeugdsportfonds. De vrijetijdsvoorzieningen voor jonge arbeidsmigranten vragen aandacht en investering.

Toezicht en handhaving

Volgens professionals en jongeren is in de wijken meer toezicht gewenst op middelengebruik (door minderjarigen) en een versterking van de rol van de politie, ook bij preventie. Een aantal professionals geeft aan de bijdrage van de politie op verschillende terreinen (overleg, (preventief) toezicht) te missen, al geeft men er ook blijk van te zien dat capaciteitsproblemen de oorzaak zijn. Ook het informele toezicht door ouders en op school zou beter kunnen. Er is geen recent nalevingsonderzoek gedaan maar volgens de jongeren en jongvolwassenen kan de naleving in de horeca beter, met name op rustige dagen en in de kernen rond het centrum. Rijden onder invloed bij sportkantines wordt genoemd als aandachtspunt.

Voorlichting en bewustwording

Voorwaarde voor gedragsverandering is kennis over gezondheidsrisico's van alcohol, drugs en roken, en leren omgaan met groepsdruk. Ook bewustwording van signalen van problematisch gebruik en weten waar je advies en hulp kunt krijgen horen erbij. Verschillende doelgroepen kunnen meer voorlichting gebruiken: ouders, jongeren, jongvolwassenen – waaronder (internationale) studenten in het hoger onderwijs, (jonge) arbeidsmigranten.

Ouders

Voor ouders is niet alleen voorlichting nodig over alcohol- en drugsopvoeding en signalen van problemen maar – zeker in sommige wijken - ook ondersteuning voor hun eigen middelenproblematiek of andere onderliggende problemen. Daarnaast zou het helpen als het taboe op hulp invoeren niet zo groot was, de drempel om hulp te vragen is voor veel ouders hoog, mede vanwege de taal.

Onderwijs

Er is een gevarieerd aanbod aan lesaanpakken voor leerlingen over drugscriminaliteit en middelpreventie. Deels worden deze aangeboden door het jongerenwerk. De focus lijkt iets meer op criminaliteitspreventie te liggen. Ook zijn er verschillende signaleringsoverleggen waarin de school participeert, heeft elke leerling een coach vanuit school, is er een verzuimcoach en heeft de school contact met straatcoaches, politie en jongerenwerk. Toch zijn er onder de respondenten

ook ideeën over het versterken van preventie in de schoolomgeving: meer lijn en continuïteit in het lesaanbod, deskundigheidsbevordering over middelengebruik onder docenten, toezicht op en handhaving van de schoolregels, ouders betrekken, een protocol voor wat de school doet als een leerling alcohol of drugs gebruikt op het gebied van hulp bieden, ouders informeren en/of straffen. Dit is in lijn met inzichten in effectieve preventie in het onderwijs. Op de school voor speciaal onderwijs is een dergelijk beleid extra van belang omdat veel leerlingen extra kwetsbaar zijn voor de verleidingen van middelengebruik en rondselpraktijken. Voor het hoger onderwijs wordt speciaal aandacht gevraagd voor begeleiding van internationale studenten.

Signaleren en verwijzen

Vroegtijdig signaleren van beginnende alcohol- en drugsproblemen kan schooluitval, leerachterstanden, problemen door middelengebruik en andere problemen voorkomen. In Venlo zijn er verschillende signaleringsoverleggen, met zo lijkt het, een focus op overlast en drugscriminaliteit. Jongeren met problemen worden in contact gebracht met jongerenwerk, wijkteam, jeugdregisseur, jeugdzorg of regisseur PGA. Ook andere vormen van ondersteuning kunnen worden afgesproken. Voor sommige professionals lijkt het niet altijd duidelijk welke rol welk overleg of welke functionaris heeft waardoor er verkeerde verwachtingen kunnen ontstaan. Op het gebied van hulp en begeleiding met het middelengebruik van de jongeren zou gespecialiseerd advies en hulp van een instelling als Vincent van Gogh gewenst zijn. Dit moet wel laagdrempelig georganiseerd zijn.

Samenwerking

Het lijkt erop dat er rond de aandachtswijken een goede samenwerking is opgebouwd tussen de verschillende partijen. Men weet elkaar te vinden op straat en in de wandelgangen maar ook in verschillende overleggen. In de samenwerking vallen twee dingen in het bijzonder op: de rol van het jongerenwerk en de afwezigheid van de instelling voor verslavingszorg. Het jongerenwerk vormt een belangrijke verbindende schakel tussen de jongeren enerzijds en straatcoaches, school en hulporganisaties anderzijds. Het jongerenwerk heeft bovendien een aantal taken gekregen op het gebied van middelenpreventie die voorheen bij Vincent van Gogh, de instelling voor verslavingszorg belegd waren. De jongerenwerkers geven echter aan soms zelf tegen de grenzen van hun kennis of taakomschrijving aan te lopen in hun hulp aan de jongeren. Uit de andere gesprekken maken wij verder op dat er bij professionals hier en daar kennis over effectieve preventie ontbreekt, evenals samenhang in het preventieve aanbod. De rol die Vincent van Gogh hier in had kunnen hebben is niet ingevuld.

Rol van de gemeente

De belangrijkste boodschap die gesprekspartners voor de gemeente hebben, is dat verbetering van de leefbaarheid in de wijken een positieve verandering teweeg brengt: verminderen van overlast en middelengebruik. Dit vraagt echter blijvende aandacht, naast investering in de fysieke verbetering van de wijken. Op het gebied van specifieke middelenpreventie geven zij aan dat daar net zo goed een lange adem nodig is.

Voor verschillende doelgroepen en in verschillende settings worden op alcohol- en drugspreventie gerichte activiteiten uitgevoerd. Dat lijkt niet altijd planmatig en met een onderliggende visie te gebeuren. Oorzaak hiervan is wellicht dat een aantal beleidsplannen geen specifieke aandacht voor alcohol-, drugs- en tabakspreventie kennen, of dat deze verouderd zijn.

5 Aanbevelingen

Op basis van het onderzoek doen wij een aantal aanbevelingen. Uitgangspunt daarbij zijn de doelstellingen van preventie die door het RIVM zijn geformuleerd:

'Het doel van preventie is te zorgen dat mensen gezond blijven door hun gezondheid te bevorderen en te beschermen. Ook heeft preventie tot doel, ziekten en complicaties van ziekten te voorkomen of in een zo vroeg mogelijk stadium op te sporen. Preventieve maatregelen worden op verschillende locaties (settings) uitgevoerd, bijvoorbeeld in de zorg, op school, in de wijk en op de werkplek. Bij een integrale benadering richten preventiemaatregelen zich zowel op het gedrag van de personen als op de fysieke en sociale omgeving.'

Het effectief en preventief aanpakken van middelengebruik onder jongeren en jongvolwassenen werkt het beste wanneer dit integraal wordt opgepakt. Dit betekent het in samenhang inzetten van verschillende maatregelen, interventies en acties voor alle inwoners. De gemeente is bij uitstek de partij om een integrale aanpak op te zetten door belangrijke partijen uit verschillende domeinen hierbij te betrekken en te activeren en de verschillende activiteiten te coördineren.

1. Versterk de mogelijkheden om op te groeien en te leven in een kansrijke omgeving

De fysieke en sociale omgeving zijn sterk van invloed op de kansen om gezond en veilig op te groeien. Om risicogedrag, zoals (problematisch) middelengebruik, te voorkomen of te verminderen zijn er een aantal risico- en beschermende factoren waar de gemeente met haar samenwerkingspartners op kan inzetten. Op macroniveau gaat het dan bijvoorbeeld om de versterken van bestaanszekerheid en perspectief, om het bevorderen van sociale controle en de norm dat alcohol- en drugsgebruik niet vanzelfsprekend zijn en om het verbeteren van de fysieke omgeving. De gemeente Venlo kent verschillende aandachtswijken (in de gesprekken zijn de in de raadsbrief genoemde aandachtswijken ook teruggekomen als de aandachtswijken) waar in de afgelopen jaren is geïnvesteerd in het versterken van beschermende factoren. Een blijvende investering is nodig, met aandacht voor beschermende factoren voor middelengebruik.

Voorbeelden van omgevingsaanpakken die tot inspiratie kunnen dienen zijn het Nationaal Programma Rotterdam Zuid, Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid en Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (zie kader op de volgende pagina).

Voorbeeld: Opgroeien in een kansrijke omgeving

Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO) is een preventieaanpak die gemeenten helpt met het versterken van beschermende factoren en het verminderen van risicofactoren voor middelengebruik in de fysieke en sociale omgeving van jongeren (10-18 jaar).

De kracht van de aanpak zit in de combinatie van het inzetten van werkzame elementen:

- Evidence based werken. Beleid vormen op basis van tweejaarlijks onderzoek onder jongeren en het gericht inzetten van effectieve interventies/activiteiten.
- Community based werken. Deze aanpak is niet een project van alleen de gemeente, maar een aanpak waarbij de hele gemeenschap wordt betrokken. De gemeente is de kartrekker en werkt samen met lokale partijen die betrokken zijn bij opgroeiende jeugd. Daarmee draagt deze aanpak ook bij aan het in gang zetten van een cultuurverandering.
- Inzetten op verandering in de omgeving. De aanpak richt zich niet direct op de jongeren maar op de omgeving van de jongeren. Er zijn vier domeinen waar OKO zich met name op richt: het gezin, de vrije tijd, school en de peergroep. Binnen deze domeinen zijn de eerder genoemde beschermende en risicofactoren geïdentificeerd waarop ingezet kan worden om verandering teweeg te brengen.

2. Stel meerjarenplannen op voor effectief preventief alcohol- en drugsbeleid

Uit het documentenonderzoek en de gesprekken blijkt dat de gemeente Venlo geen specifiek preventief alcohol- en drugsbeleid (meer) kent. Wij bevelen de gemeente Venlo dan ook aan om met de uitkomsten van deze rapportage het Preventie- en handhavingsplan Alcohol te actualiseren en daarnaast een visie en plannen te ontwikkelen voor een meerjarig preventief drugsbeleid.

Bij de herziening van het Preventie- en handhavingsplan Alcohol kan de gemeente gebruik maken van de evaluatie van haar vorige plan en het model preventie- en handhavingsplan Alcohol. Voor praktische uitvoering en handvatten om handhaving van de Alcoholwet (nog) effectiever in te richten adviseren we om gebruik te maken van de Handreiking Alcoholwet.

Voor het opstellen van een drugspreventiebeleidsplan is het goed om de belangrijkste lokale stakeholders in de gemeente te betrekken. Tijdens de Scanner hebben we geconstateerd dat er goede energie zit in de samenwerking tussen professionals in Venlo. De kennis en expertise van de instelling voor verslavingszorg (Vincent van Gogh) op het gebied van drugspreventie zal hier nog een belangrijke aanvulling in kunnen zijn. Wij adviseren dan ook om hen bij het opstellen en uitvoeren van plannen rond drugspreventie te betrekken. Daarbij kan het informatie-instrument 'Lokaal samenwerken aan verslavingspreventie' als kapstok dienen. In Drugspreventie bij jongeren en jongvolwassenen is informatie te vinden over effectieve interventies en andere mogelijkheden voor preventie van drugsgebruik bij jongeren en jongvolwassenen

Hulpmiddel: kwetsbare doelgroepen

Speciale aandacht in het drugspreventieplan is nodig voor de situatie in de wijken waar de leefsituatie voor de inwoners complex is. In de aandachtswijken wonen relatief veel mensen die op verschillende manieren kwetsbaar zijn voor het ontwikkelen van riskant drugsgebruik. Om preventie gericht in te kunnen zetten verdient het aanbeveling de kwetsbare groepen beter in kaart te brengen. Het Trimbos-instituut ontwikkelt hiervoor een 'tool' (hulpmiddel). Aan de hand hiervan kan de gemeente bepalen op welke kwetsbare doelgroepen zij wil inzetten en hoe dit planmatig kan worden aangepakt. Dit jaar start een pilot met gemeenten die hiermee aan de slag willen. Meer informatie staat op korte termijn op de genoemde webpagina.

3. Werk met het onderwijs planmatig aan alcohol-, drugs- en tabakspreventie

De school is een belangrijke omgeving waarin alcohol- en drugspreventie vorm kan krijgen. Zoals de professionals al aangeven, is voorlichting daarvan slechts een van de componenten. Op dit moment ligt de focus vooral op criminaliteitspreventie. Met behulp van de Richtlijn Verslavingspreventie binnen het onderwijs kan de gemeente samen met de scholen en samenwerkingspartners als het jongerenwerk, de verzuimcoach, de GGD en de IVZ kijken wat er verder nodig en mogelijk is specifiek op het terrein van middelenpreventie. Ook op school geldt dat een omgevingsaanpak het meest effectief is. Dat betekent: schoolregels over gebruik, onder invloed zijn, dealen en toezicht daarop; informeren en betrekken van ouders signaleren en begeleiden van leerlingen die in problemen dreigen te komen; deskundigheidsbevordering van leerkrachten en andere betrokkenen. Een voorbeeld van een integrale aanpak die over al deze componenten kennis heeft en hulpmiddelen biedt is Helder op School. Uit de Scanner blijkt dat speciale aandacht nodig is voor het speciaal onderwijs en het hoger onderwijs (internationale studenten). Op de website van Helder op School is over middelenpreventie voor alle onderwijstypen informatie te vinden.

4. Investeer in het veranderen van de norm met betrekking tot alcohol en drugs

De (impliciete) norm dat alcohol en drugs erbij horen, is hardnekkig en zeker in de aandachtswijken is het voor jongeren moeilijk om niet met alcohol en drugs in aanraking te komen. Daarom is het aan te bevelen in te zetten op een normverschuiving: alcohol- en drugsgebruik is niet vanzelfsprekend. Om een norm te beïnvloeden is wederom een omgevingsaanpak het meest effectief. Denk aan het rookverbod op de werkplek en in de horeca: de meeste mensen vinden het tegenwoordig heel normaal om niet te roken tijdens het werk of in restaurants. Omgevingspreventie wint aan kracht en draagvlak als het ondersteund wordt door uitleg, bewustwording van de schadelijke gevolgen van alcohol en drugs, kennis over stoppen of minderen met gebruik en het doorbreken van het taboe op het vragen van hulp.

Om bewustwording over het alcohol- en drugsgebruik en de schadelijke gevolgen voor jongeren, jongvolwassenen en hun ouders te vergroten heeft de gemeente vanuit het communicatieplan NIX18 Venlo 2018-2020 een aantal middelen ingezet. Het is aan te raden om deze middelen voor te zetten en een aantal middelen toe te voegen:

- Niet rijden onder invloed: het aantal rijders onder invloed van alcohol en drugs is in 2022 toegenomen in Venlo ten opzichte van 2021. Het is daarom goed extra aandacht te geven aan bijvoorbeeld de BOB-campagne;

- Evenementenbeleid: tijdens evenementen zoals festivals en carnaval neemt het alcohol- tabak en drugsgebruik vaak toe. Om jongeren en jongvolwassenen gezond en veilig deel te laten nemen aan de evenementen in Venlo kan de leidraad voor gemeenten 'Alcohol, drugs en tabak op evenementen' behulpzaam zijn;
- Daarnaast is het sowieso goed om in samenwerking met de horeca in te zetten op het bevorderen van de naleving van de Alcoholwet door middel van nalevingsonderzoek, instructies verantwoord schenken, de aanpak doorschenken na dronkenschap.
- Een gezonde sportomgeving draagt eveneens bij aan het veranderen van de norm dat alcohol niet vanzelfsprekend is. De gemeente kan sportverenigingen stimuleren tot het voeren van alcoholbeleid. Geen alcohol schenken tijdens jeugdtrainingen en -wedstrijden kan daarvan deel uitmaken.

5. Organiseer een of meer preventieconferenties

Hoewel de samenwerking tussen de professionals goed is, in elk geval in de aandachtswijken, zou een gezamenlijk startpunt in de vorm van een preventieconferentie zinvol zijn. Op zo'n conferentie, waarvoor de gemeente professionals uit verschillende domeinen (sociaal domein, veiligheidsdomein) uitnodigt, kunnen een of meer van de volgende onderwerpen op de agenda staan:

- (Hernieuwde) Kennismaking: wie doet wat, kloppen de verwachtingen die we van elkaar hebben, is er behoefte aan nieuwe kennis of deskundigheidsbevordering?
- Resultaten van beide onderzoeken toelichten en presenteren.
- Hoe wil de gemeente hier opvolging aan geven, welke input vanuit verschillende expertises is nog nodig?
- Kennis over effectieve preventie.
- Afstemming met de plannen op het gebied van preventie en de aanpak van drugscriminaliteit.

Met (een) dergelijke conferentie(s) kan het draagvlak voor preventie nog verder versterkt worden. Belangrijke aandachtspunten zijn: aansluiten op wat er is, concrete afspraken maken en zorgen voor opvolging daarvan.

Tot slot

Een mooi motto voor alle inspanningen is verwoord door een van de respondenten:

“Preventie is voorkomen dat het slecht gaat, maar we willen juist stimuleren dan het goed gaat.”

Bijlage 1 Overzicht gebruikte documenten deskresearch

	Naam document	Uitgave van	Publicatiejaar
1.	Gezondheidsmonitor Jeugd Limburg-Noord	GGD Limburg-Noord	2021
2.	Gezondheidsmonitor Ouderen en Volwassenen Limburg-Noord	GGD Limburg-Noord	2020
3.	Gezondheidsmonitor Jeugd VSO-PRO	GGD Limburg-Noord	2019
4.	Beleidskader Maatschappelijk Domein "Fier op Venlo" (start uitvoering 2022, geen einddatum, wel herijking gepland voor 2025)	Gemeente Venlo	2021
5.	Preventie- en handavingsplan alcohol 2018 – 2020	Gemeente Venlo	2018
6.	Communicatieplan NIX18 2018 – 2020	Gemeente Venlo	2018
7.	Preventieakkoord Noord-Limburg – Gezondheid voorop in Noord-Limburg	Samenwerkende gemeenten Noord-Limburg	2021
8.	Aanpakken! Integraal Veiligheidsbeleid 2023 t/m 2026	Gemeente Venlo	2023
9.	Wat kan Halt bieden (binnen Preventie met Gezag) in Venlo?	Halt	2023
10.	Halt Als lokale partner	Halt	2023
11.	Coalitieakkoord 'Samen verder bouwen aan een gezond Venlo!'	Gemeente Venlo	2022

Bijlage 2 Topiclijst interviews

Voor de interviews met professionals en de focusgroepen met jongeren en jongvolwassenen is gebruik gemaakt van verschillende topiclijsten. Per doelgroep zijn verschillende topiclijsten opgesteld. Hieronder vindt u de topiclijst die gebruikt is voor het interviewen van professionals.

A. Achtergrondvragen (max 5 min)	
Achtergrondinfo respondent	Naam organisatie/instantie
	Functie
	Hoe lang in deze functie
	Herkent u het beeld van de gemeenteraad dat een aanpak van middelengebruik onder de jeugd nodig is?
Link doelgroepen	Met welke doelgroep (jongeren/jongvolwassenen) komt u in contact?
	Hoe komt de respondent in contact met deze doelgroep? In welke situaties?
	Hoe heeft de respondent te maken met middelengebruik door de doelgroep? (welke situaties, in welke rol)

B. Alcohol en drugs gebruik op In Venlo (15 min)	
Wat weet u (uit eigen ervaring/observaties/onderzoek/registraties) van alcohol- en drugs gebruik in Venlo?	
Algemeen beeld	Heeft u naar uw idee een goed beeld van het alcohol- en drugsgebruik onder jongeren en jongvolwassenen In Venlo? En roken?
	Is dat eigen observatie of info via via?
Alcoholgebruik- en problematiek	Hoe ziet het alcoholgebruik in Venlo er uit?
	In welke mate alcohol gebruik? Trends?
	In welke setting wordt er (het meest) gedronken? Formele settings en/of informele settings?
	Zijn er specifieke groepen drinkers te identificeren? Zo ja Welke? <ul style="list-style-type: none"> → Jonge arbeidsmigranten? Leeftijd? Waar? → Invloed armoede? Relatie met gezondheidsverschillen?
	Welke nadelen zijn er volgens u aan alcoholgebruik
	Zijn er problemen door alcohol In Venlo? <ul style="list-style-type: none"> → overlast door (jonge) arbeidsmigranten? (uit Aanpakken) → Uitgaansoverlast? (uit Aanpakken) → Jeugdoverlast? (uit Aanpakken)
	Waar zit uw grootste zorg? <ul style="list-style-type: none"> - Welke drinkers of in welke setting zijn de problemen het grootst - Aard van de problemen - Omvang van de problematiek?

Roken	<p>In welke mate wordt er gerookt?</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ Het aantal jongeren dat (dagelijks) rookt ligt fors lager dan in de rest van Nederland in 2021, komt dit overeen met het beeld van de professionals? En wat kan de oorzaak zijn? <p>Trends?</p> <p>Zijn er met betrekking tot roken specifieke zorgen?</p> <p>Doelgroepen die extra aandacht vragen?</p> <p>Zijn er onder rokers veel mensen die ook alcohol en/of drugs gebruiken?</p>
Drugsgebruik- en problematiek	<p>Hoe ziet het drugsgebruik in Venlo er uit?</p> <p>In welke mate?</p> <p>Welke drugs worden gebruikt? Trend hierin?</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ Is het beeld ook dat er minder softdrugs wordt gebruikt dan elders in Nederland? <p>In welke setting wordt het meest gebruikt? Formele settings en/of informele settings?</p> <p>Zijn er specifieke gebruikers(groepen) te identificeren? Wat zijn verschillen in gebruik tussen deze groepen. Omvang groepen?</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ risicojongeren (doel Preventie- en handhavingsplan] ➔ specifieke wijken ➔ relatie met armoede/gezondheidsverschillen? <p>Welke nadelen zijn er volgens u aan drugsgebruik</p> <p>Zijn er problemen door drugs In Venlo? (eerst open vraag stellen, daarna inzoomen)</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ onder risicojongeren (doel Preventie- en handhavingsplan] ➔ overlast door arbeidsmigranten? ➔ Uitgaansoverlast? <p>Zo ja, Waar zit uw grootste zorg?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Welke drugs / welke gebruikers zorgen voor de grootste/meeste problemen? - Aard van de problemen - Omvang van deze groep/aantal gebruikers?
Cijfers	<p>Bent u in bezit van registraties, cijfers over alcohol-/drugsgebruik en problematiek/overlast anders, dan wij al hebben?</p>

C. Preventie en aanpak van roken, (riskant) alcohol en drugs gebruik (25 min)

Hoe zou preventie van het alcohol- en drugsgebruik in Venlo volgens de ketenpartner, eruit moeten zien? En welke bijdrage kunnen de verschillende partijen leveren?

Algemeen	Wat weet u van de preventie activiteiten in Venlo?
	<p>Wat loopt goed op gebied van Alcoholpreventie?</p> <p>Uit NIX18</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ preventie gericht op ouders? (ook communicatieplan) ➔ preventie gericht op sportkantines? ➔ tabakspreventie? Drugspreventie? ➔ preventie van dealen (doel Preventie- en handhavingsplan 2018-2020) ➔ verminderen van drugsgebruik onder risicojongeren? (doel Preventie- en handhavingsplan 2018-2020) <p>Middelenpreventie Algemeen?</p> <p>Uit Preventie- en handhavingsplan:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ Is de kennis en de bewustwording onder jongeren en hun ouders/verzorgers over alcohol en drugs de afgelopen jaren vergroot? Hoe, en is dit voldoende; m.a.w. zijn er extra acties nodig? (uit communicatieplan) ➔ Is naar u weet gewerkt aan versterken weerbaarheid jongeren in kader van drugspreventie ➔ In hoeverre is er vanuit de gemeente aan het draagvlak gewerkt onder professionals en inwoners voor het alcohol- en drugspreventiebeleid? ➔ Hoe is de naleving van de regelgeving? ➔ Kent u initiatieven op het gebied van vrijetijdsbesteding? (N.a.v. Fier Venlo)
	<p>Waar liggen uitdagingen m.b.t.</p> <p>Alcoholpreventie?</p> <p>Tabakspreventie?</p> <p>Drugspreventie?</p>
	<p>Waar liggen kansen voor verbetering?</p> <p>Alcoholpreventie</p> <p>Tabakspreventie?</p> <p>Drugspreventie? Preventie van dealen? [doel PenH plan]</p>

<p>Signalen delen (aan iedereen stellen)</p>	<p>Zijn problemen door drank of drugs bespreekbaar onder inwoners van de gemeente Venlo?</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ Worden signalen van schadelijk alcohol- en drugsgebruik door jongeren tijdig gesignaleerd (doel 2028-2020 uit Preventie- en handhavingsplan) ➔ En krijgen de jongeren hulp of worden de jongeren goed doorverwezen <ul style="list-style-type: none"> ➔ Hoe wordt samengewerkt door professionals op het gebied van vroegsignalering van alcoholproblematiek? Is hun deskundigheid op orde / heeft u het gevoel dat u er genoeg van weet? ➔ Wat heeft de gemeente betekend op dit gebied? [Hoe staat het met het <i>'versterken van vroegsignalering en preventie, zodat eerder hulp wordt geboden en het beroep op dure gespecialiseerde hulp wordt verminderd'</i>; (citaat uit nota sociaal domein).] Merkt u verbeteringen op dit gebied? Waaraan? ➔ Hoe, wie zijn daarbij betrokken, wat kan beter?
	<p>Eerst verder met specifieke vragen per gesprekspartner – zie onder het huidige blok</p>
<p>Uw organisatie/ instantie</p>	<p>Venlo doet in het kader van het Preventie akkoord Noord-Limburg en Nota sociaal domein/gezondheidsnota vooralsnog geen extra inspanningen op het gebied van alcohol en drugspreventie. Zij koos voor andere thema/s (bv roken en gezond gewicht). Hoe kijkt u daar tegenaan?</p> <p>Wat is de rol van u of uw eigen organisatie in tabaks-, alcohol- en drugspreventie?</p> <p>Wat zou u of uw organisatie meer kunnen doen?</p> <p>Wat is daarvoor nodig?</p>

Vragen voor specifieke gesprekspartners mede n.a.v. deskresearch

<p>School</p>	<p>Worden er preventieprogramma's ingezet op scholen in Venlo? (bo en vo)</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ Bekend met Gezonde school van de toekomst (bo) ➔ Uit Aanvallen!: Samen met het onderwijs zetten we stevig in op preventie, onder andere door de uitvoering van een breed preventieprogramma (vallend onder het convenant gelijke kansen, zorg en veiligheid). Is uw school hierbij betrokken? ➔ Is Halt actief op school? (i.v.m. vroegtijdige aanpak grensoverschrijdend gedrag) <p>Communicatiedoelen NiX18 behaald?</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ Kennis verbeteren over de gevolgen van overmatig alcoholgebruik en drugsgebruik bij zowel jongeren als de school zelf. ➔ Op scholen zo min mogelijk of liefst geen alcohol laten schenken tijdens feesten e.d. en hiervoor richtlijnen op te laten stellen. <p>Kunnen leerlingen op of rond school in aanraking komen met alcohol- en drugs?</p> <p>Wordt er ingezet op een positief schoolklimaat? Wordt er actief opgetreden tegen pesten ?</p>
<p>Politie</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➔ Beschikt politie over cijfers over rijden onder invloed? ➔ Wat is het beeld? Welke middelen, leeftijden? Momenten in de week? ➔ Ideeën over preventie ROI? <ul style="list-style-type: none"> ➔ Doel uit Preventie- en handhavingsplan: het verminderen van openbare orde problematiek gerelateerd aan alcohol- en drugsgebruik. - Is dat idd gelukt? Zo nee, waarom niet, zo ja welke instrumenten zijn ingezet om dit te berekenen? Samenwerkingspartners? <p>Wordt er ingezet op preventief toezicht? En worden deze signalen gedeeld met andere partijen, zoals het jongerenwerk?</p> <p>Is het drugsgebruik en de handel in drugs in beeld?</p> <p>Wordt er gehandhaafd op overtredingen van de Alcoholwet, of wordt er soms ook een gedoogstrategie toegepast?</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ Wordt halt afdoening vaak toegepast?
<p>Jongerencoaches / straatcoaches</p>	<p>In welke wijken actief? En is er een wijkgerichte aanpak – is dit nodig op het gebied van middelenpreventie? En waar zouden de verschillen per wijk in zitten?</p>

D. Samenwerking (5 -10 min)	
Organisatie van het lokale preventiebeleid	<ul style="list-style-type: none"> ➔ Hoe is de samenwerking met betrokken partijen om het alcohol- (en drugs) aanbod te beperken in de omgeving van jongeren? Rol gemeente hierbij? ➔ Hoe was/is de samenwerking rond NIX18 en Preventie- en handhavingsplan? ➔ Waren/zijn er plannen voor 2021-2023? En verder?
	Zijn er behalve uw eigen organisatie andere partijen voor wie u een rol ziet? Welke partijen moeten (meer) betrokken worden bij de oplossing? Veiligheid en gezondheid
	Wat zouden zij anders/beter/meer kunnen doen? Waar moeten ze vooral mee doorgaan?
	Kunnen bestaande samenwerkingsstructuren/-overleggen een rol spelen?
	Met wie/welke andere partijen werkt u/uw organisatie samen? Hoe loopt dat?
	Met wie zou u meer of anders willen samenwerken?
Gemeente	Wat is volgens u de rol van de gemeente?

Afsluiting (3 min)	
Vragen	Nog iets waarnaar we niet gevraagd hebben? Nog terugkomen op iets?
Afronding	Hoe verder. Planning en terugkoppeling
	Nog vragen? Bedankt

